

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma: 13.Gf.40.120/2025/9.

Az I. rendű felperes:

felperes1

(cím1)

A II. rendű felperes:

felperes2

(cím1)

A felperesek képviselője:

Madari Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Madari Tibor ügyvéd)

(cím2)

Az I. rendű alperes:

alperes1

(cím3)

Az I. rendű alperes képviselője:

Némethy Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Béres B. István ügyvéd)

(cím4)

A III. rendű alperes:

alperes2

(alperes3)

A IV. rendű alperes:

alperes4

(cím5)

A per tárgya: szerződés létre nem jöttének és érvénytelenségének megállapítása

Az elsőfokú bíróság: Fővárosi Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma: 47. sorszámú végzéssel kijavított 6.G.42.842/2017/43. (2019. május 30.)

A fellebbezést benyújtó fél: felperesek (44. és 45 sorszám)

Ítélet

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett, a II. rendű felperes keresetét elutasító rendelkezését nem érinti, a fellebbezéssel érintett részében megváltoztatja és megállapítja, hogy az I. rendű felperes, az I. rendű alperes és néhai alperes⁴né között 2006. május 17-én szerződésszáml szerződésszámon kötött „kölcönszerződés CHF alapú szabadfelhasználású jelzáloghitelre egyenletes részletfizetéssel, türelmi idővel” elnevezésű kölcsönszerződés érvénytelen.

Kötelezi az I. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű felperesnek 15.497.076 (tizenötmillió-négyszázkilencvenhétezer-hetvenhat) forintot és ezen összeg után 2016. március 24. napjától a kifizetés napjáig járó, a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatát, ezt meghaladóan az I. rendű felperes keresetét elutasítja.

Mellőzi az I. rendű felperest az I. rendű alperesnek 615.000 (hatszázötvenötezer) forint perköltség megfizetésére kötelező és a felpereseket az államnak külön felhívásra 738.000 (hétsházharmincnyolcezer) forint feljegyzett kereseti illetéket megfizetésére kötelező rendelkezést, egyúttal kötelezi az I. rendű alperest, hogy fizessen meg 15 napon belül az I. rendű felperesnek 615.000 (hatszázötvenötezer) forint perköltséget, továbbá fizessen meg 60 napon belül az államnak az állami adó- és vámhatóság illetékbevételi számlájára az I. rendű felperes személyes illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt 738.000 (hétsházharmincnyolcezer) forint feljegyzett kereseti illetéket;

egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletének azokat a rendelkezéseit, amellyel elutasította az I. rendű felperesnek a II. rendű, a III. rendű és a IV. rendű alperesekkel szemben az I. rendű alperes ellen előterjesztett kereset teljesítésének tûrésére kötelező keresetét, és a II. rendű felperest az I. rendű alperes részére 615.000 (hatszázötvenötezer) forint perköltség megfizetésére kötelezte, helybenhagyja.

Kötelezi az I. rendű alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű felperesnek 381.000 (háromszáznyolcvanegyezer) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi a II. rendű felperest, hogy fizessen meg 60 napon belül az államnak az állami adó- és vámhatóság illetékbevételi számlájára 48.710 (negyvennyolcezer-hétszáztíz) forint feljegyzett fellebbezési illetéket, és kötelezi az I. rendű alperest, hogy fizessen meg 60 napon belül az államnak az állami adó- és vámhatóság illetékbevételi számlájára 59.530 (ötvenkilencezer-ötszázharminc) forint feljegyzett fellebbezési illetéket. A II. rendű felperes és az I. rendű alperes a II. rendű felperes fellebbezésével felmerült másodfokú perköltségüket maguk kötelesek viselni.

Kötelezi az I. rendű alperest, hogy fizessen meg 60 napon belül az államnak az állami adó- és vámhatóság illetékbevételei számlájára az I. rendű felperes személyes illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt 876.900 (nyolcszázhetvenhatezer-kilencszáz) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

[1] Az I. rendű és a II. rendű felperesek megváltoztatott keresetükben elsődlegesen azt kérték, hogy a bíróság kötelezze az I. rendű alperest 10.961.139 forint megfizetésére a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 361. § (1) bekezdése alapján jogalap nélküli gazdagodás visszatérítése jogcímén. E kereseti kérelmük alapjául az rPtk. 523. § (1) bekezdése és a 205. § (1) bekezdése alapján arra hivatkoztak, hogy az egyrészről az I. rendű felperes és a II. rendű alperes mint adósok, másrészről az I. rendű alperes mint hitelező által 2006. május 17-én kötött, szerződésszám2 banki azonosítószámú „kölcönszerződés CHF alapú szabad felhasználású jelzáloghitelre egyenletes részletfizetéssel türelmi idővel” elnevezésű kölcsönszerződés (a továbbiakban: kölcsönszerződés) egyező akaratnyilvánítás hiányában nem jött létre, mert a szerződő felek a kölcsönösszegben nem állapodtak meg. Másodlagosan a kölcsönszerződés teljes érvénytelenségének a megállapítását kérték egyrészt az rPtk. 239/A. §-a, valamint a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 213. § (1) bekezdés a), b), c) és e) pontja alapján, másrészt a deviza alapú elszámolás és az árfolyamkockázat korlátlan viselésére vonatkozó feltételek tisztességtelenségére hivatkozással az rPtk. 209. § (1) bekezdése és a 209/A. § (2) bekezdése alapján. A kölcsönszerződés teljes érvénytelenségének a jogkövetkezményként a kölcsönszerződésnek a határozathozatal időpontjáig terjedő időre történő hatályossá nyilvánítását kérték elsősorban azzal a tartalommal, hogy az I. rendű alperes az adósokra áthárított árfolyamkockázat, a folyósítási jutalék és a kezelési költség felszámítása nélkül 10.961.139 forint és annak 2016. március 24-től a kifizetés napjáig az rPtk. 301. § (1) bekezdése szerinti késedelmi kamata, másodsorban azzal a tartalommal, hogy az I. rendű alperes az adósokra áthárított árfolyamkockázat felszámítása nélkül 8.047.168 forint és annak 2016. március 24-től a kifizetés napjáig az rPtk. 301. § (1) bekezdése szerinti késedelmi kamata megfizetésére köteles a felperesek részére. Annak megállapítását is kérték, hogy a kölcsönszerződés alábbi kikötései az rPtk. 209. § (1) bekezdése és a 18/1999. (II. 5.) Kormányrendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) a), b) és j) pontja alapján tisztességtelenek, ezért az rPtk. 209/A. § (2) bekezdése alapján nem jelentenek rájuk kötelezettséget. A II. rendű, a III. rendű és a IV. rendű alpereseket a kereset teljesítésének túszerzésére kérték kötelezni.

[2] Előadták, hogy a II. rendű felperes az I. rendű felperes házastársa, így a házastársi vagyoni közösség révén fele részben viselte a kölcsönrel összefüggő terheket, másrészt zálogkötelezettként szerződő fél, így a vitában érdekelt félként az I. rendű felperessel azonos marasztalási keresetet terjeszt elő. Kifejtették, hogy a kölcsönszerződés I.1. pontjában, a IV.3. pontjában és a VII. pontjában foglalt feltételek adják a deviza alapú elszámolás és az árfolyamkockázat adósokra helyezésének a feltételrendszerét. Úgy

nyilatkoztak, hogy abban az esetben, ha a kölcsönszerződés nem jött létre, akkor az annak biztosítására szolgáló, az I. rendű alperes mint zálogjogosult, valamint a II. rendű felperes, a korábbi II. rendű alperes, a III. rendű alperes és a IV. rendű alperes mint zálogkötelezettek által kötött jelzálogszerződés sem jött létre, amennyiben pedig a kölcsönszerződés érvénytelen, akkor a jelzálogszerződés is érvénytelen. Előadták, hogy a biztosítéskul lekötött ingatlanuk értékesítése révén az I. rendű alperes által közölt teljes tartozást megfizették, a per célja a túlfizetés visszatérítése, így a jelzálogszerződésnek nincs jelentősége.

[3] Az I. rendű alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

[4] A korábbi II. rendű, a III. rendű és a IV. alperes úgy nyilatkoztak, hogy a kereset teljesítését nem ellenzik, az I. rendű és a II. rendű felperesekkel szemben perköltségigényük nincs.

[5] A Fővárosi Törvényszék a 2020. február 21-én hozott 6.G.42.842/2017/47. sorszámú végzésével kijavított, 2019. május 30-án hozott 6.G.42.842/2017/43. sorszámú ítéletével valamennyi felperes keresetét elutasította, és kötelezte a felpereseket, hogy 15 napon belül fizessenek meg egymás között egyetemlegesen az I. rendű alperesnek 615.000 forint perköltséget és az államnak külön felhívásra 738.000 forint feljegyzett kereseti illetéket.

[6] Az elsődleges keresettel kapcsolatban idézte az rPtk. 205. § (1)-(2) bekezdésében és az 523. § (1) bekezdésében foglaltakat. A kölcsönszerződést rögzítő okirat tartalma alapján azt állapította meg, hogy a szerződő felek a 6/2013. PJE határozatban kifejtetteknek megfelelően deviza alapú kölcsön nyújtásában állapodtak meg, és ugyanilyen módon terhelte a törlesztési kötelezettség az adósokat is. A kölcsönszerződés megfelel az rPtk. követelményeinek és tartalmazza a felek egyező akaratnyilvánításával meghatározott kölcsön összeget. Abból, hogy az I. rendű alperes a megkötött kölcsönszerződés tartalmának megfelelően folyósította a kölcsönt, az adós pedig a visszafizetési kötelezettségét a szerződés tartalmának megfelelően éveken keresztül teljesítette, arra a következtetésre jutott, hogy a felek egyező akaratnyilvánítása a perbeli tartalmú kölcsönszerződés megkötésére irányult. A kölcsönszerződés és a jelzálogszerződés létrejött, jogalap nélküli gazdagodás a szerződéses jogviszony folytán kizárt.

[7] A kölcsönszerződés teljes érvénytelenségének a megállapítására irányuló kereset elbírálása során rögzítette, hogy az I. rendű alperes által készített elszámolás felülvizsgálnak minősül. Megállapította, hogy a felperesek keresete megfelelt a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben (a továbbiakban: DH1 törvény) rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 törvény) 37. § (1) bekezdésében foglaltaknak, az érdemben elbírálnak volt. Előre bocsátotta, hogy a keresettel támadott kikötések és az ahhoz kapcsolódó szerződéses feltételek vonatkozásában hivatalból nem észlelt érvénytelenségi okot.

[8] Idézte az rPtk. 205. § (3) bekezdését, a 205/A. § (1)-(2) bekezdését, a 209. § (1)-(2) és (4) bekezdését, a 209/A. § (2) bekezdését és a 237. § (2) bekezdését; az rHpt. 203. § (6) és (7) bekezdését, a 210. § (2) bekezdését, a 213. § (1) bekezdés a), b) c) és e) pontját és a

(2) bekezdését; a 6/2013. PJE határozat 1. és 3. pontját, és az indokolás III.2.a) pontját; a 2/2014. PJE határozat 1. pontját és az indokolásának az EUB C-26/13. számú ítéletére és a 6/2013. PJE határozat 1. pontjára utaló részét; az 1/2016. PJE határozat 1. és 2. pontját és az indokolás IV.2. pontját.

[9] A felperesek által az rHpt. 213. § (1) bekezdés a) pontjára alapított érvénytelenségi okkal kapcsolatban az 1/2016. PJE határozat 1. pontjára utalva a kölcsönszerződés tartalma alapján megállapította, hogy a szerződés tárgya meghatározott, az alkalmazott megoldás az EUB C-38/17. számú ítéletében meghatározott kritériumoknak is megfelel, a kereset ebben a részében nem megalapozott. Az rHpt. 213. § (1) bekezdés b) pontjára alapított érvénytelenségi okkal szemben az I. rendű alperes bizonyította, hogy a THM érték kiszámítása megfelelt a jogszabályi előírásoknak. A felperesek azonban nem bizonyították, hogy a szerződésben szerepeltetett THM érték valótlan, és nem merült fel adat arra vonatkozóan sem, hogy a THM számítása során figyelembe nem vett költséget a THM érték kiszámításakor figyelembe kellett volna venni. Nem állapította meg a kölcsönszerződés semmisségét az rHpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján sem, mert a kölcsönszerződés tartalmazza az ügyleti kamat éves, százaléokban kifejezett mértékét, továbbá a kölcsönszerződés és a részét képező Hirdetmény tartalmazza az összes költségre vonatkozó adatot. Az rHpt. 210. § (2) bekezdésének sérelmét sem állapította meg. Az rHpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjára alapított semmisségi okkal kapcsolatban az 1/2016. PJE határozat 2. pontjára is figyelemmel kifejtette, hogy a kölcsönszerződés tartalmazza a törlesztő részletek összegét, a törlesztési időpontot, a szerződéskötéskor a szerződés részévé vált általános szerződési feltételek alkalmazása mellett kiszámítható a törlesztő részletek összege és a törlesztési időpont, ezért a kereset ebből az okból sem megalapozott.

[10] A továbbiakban az egyéb szerződéses kikötések (I.2. pont, III.4. pont, III.6. pont, IV.3. pont, VII. pont) érvénytelenségének a megállapítására irányuló keresetet vizsgálta.

[11] A kölcsönszerződés I.2. pontjában foglalt kikötéssel kapcsolatban ismertette a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés b) és j) pontját. A Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés b) pontjával összefüggésben kifejtette, hogy azt a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (a továbbiakban: Irányelv) Melléklete 1.b) pontjában foglaltakra tekintettel úgy kell értelmezni, hogy ennek alapján az a feltétel minősül tisztességtelennek, amely kizárólag a hitelezőt jogosítja fel annak megállapítására, hogy a hitelező – és nem a fogyasztó – teljesítése szerződésszerű-e. Ilyen értelmezés mellett a felperesek sem állították, hogy a kölcsönszerződés I.2. pontjában foglalt kikötés a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés b) pontja alapján tisztességtelen. Nem állapította meg a kikötés tisztességtelenségét a Korm. rendelet 1. § (1) bekezdés j) pontja alapján sem. A támadott feltételben nincs szó tartozáselismerésről, és a kikötés a felek bizonyítási kötelezettségét nem érinti. Hivatkozott a Kúria Gfv.VII.30.700/2017/6. számú és a Gfv.VII.30.148/2018/6. számú ítéletére, az EBH 2018.G.1. számú gazdasági elvi határozatra és a BH2018. 146. számon közzétett eseti döntésre.

[12] A kölcsönszerződés III.4. pontjában (kezelési költség) és III.6. pontjában (folyósítási jutalék) foglalt kikötésekkel kapcsolatban arra a következtetésre jutott, hogy a támadott rendelkezések világosak és érthetőek, ezért az rPtk. 209. § (4) és (6) bekezdése alapján az e kikötések érvénytelenségének a megállapítására irányuló kereset nem alapos.

[13] Az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás tisztességtelenségével kapcsolatban rögzítette, hogy a perben a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 164. § (1) bekezdése alapján az I. rendű alperesnek kellett bizonyítania, hogy a fogyasztó adósnak az árfolyamkockázatra vonatkozóan az rPtk. 205. § (3) bekezdésében és az rHpt. 203. § (6) és (7) bekezdésében, továbbá a 2/2014. PJE határozatban

foglaltaknak megfelelő tájékoztatást megadta. Álláspontja szerint a 2/2014. PJE határozatban és az EUB C-26/13. számú ítéletében foglaltakból következően a szerződésbe foglalt, az ajánlattétel és az ajánlat elfogadása keretébe illeszkedő tájékoztatás megfelel a megfelelő időben történő tájékoztatás követelményének. Megállapította, hogy a kölcsönszerződés VII. pontjában (Svájci frank klauzula) és a kockázati tájékoztatóban az árfolyam jelentős változásához kapcsolódó árfolyamkockázat keletkezésére, az árfolyam változására, abból eredő előre nem látható és ki nem számítható többletköltségre vonatkozó figyelmeztetés szerepelt. A kölcsönszerződés VII.2. pontja megfelel a jogszabályoknak, és sem ez, sem a VII.3. pontban foglalt feltétel nem tisztességtelen a felperesek által megjelölt okból.

[14] Nem tartotta helytállónak a felpereseknek azt a hivatkozását, hogy a szerződésbe foglalt és kockázatot telepítő szabály szerint az árfolyamkockázatot teljes egészében az adós viseli. A peres felek kölcsönszerződést kötöttek, ahol az árfolyamkockázat a szerződéses főszolgáltatás része (2/2014. PJE határozat 1. pont). Ez az rPtk. 523. § (1) bekezdése és a 231. § (2) bekezdése alapján a kölcsön nyújtásakor a hitelezőt, a kölcsön törlesztésekor az adóst terheli. A felek ettől eltérő tartalmú megállapodására nem volt peradat, arra a peres felek sem hivatkoztak. Ebből kiindulva vizsgálta a felpereseknek azt a hivatkozását, hogy a támadott szerződési feltételekből számukra nem állapítható meg, hogy az árfolyamkockázat kizárólag az adósokat terheli, és az sem, hogy a részletek korlátlanul emelkedhetnek. Kifejtette, hogy a kölcsön adósa a fogyasztónak minősülő I. rendű felperes. Az adósnak az rPtk. 523. § (1) bekezdése alapján abból kellett kiindulnia, hogy a kölcsön átvételét követően, a törlesztéskor a hitelezővel szemben minden fizetnivaló őt terheli. Átlagos fogyasztóként ezért azt kellett vizsgálnia, hogy a hitelező vállalt-e részt a törlesztéskor a kizárólag az adóst terhelő fizetési kötelezettségből, például az árfolyamkockázat körében az adós törlesztési kötelezettségének korlátozása útján. A fogyasztót megillető többlet-tájékoztatást e magánjogi korlátok között kell megvizsgálni.

[15] Nem tartotta megalapozottnak a felpereseknek azt a hivatkozását, hogy az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás nem volt világos, nem volt érthető. Álláspontja szerint a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint az átlagos fogyasztó számára az alkalmazott kifejezések világosak és érthetőek, különösebb megfontolást nem igényelnek. A magyar nyelvben a kockázat kifejezés önmagában, mindenféle jelző nélkül is az átlagostól hátrányos irányban eltérő veszélyre utal. Az ehhez járuló „jelentős” jelző ennek a veszélynek az erejét növelni hivatott, így alkalmas arra, hogy minden fogyasztó számára világossá tegye, amit a mondatok jelentenek: a törlesztő részletek forintban fizetendő összegének változása az adós számára jelent terhet. A kikötés tartalmazza az árfolyam kifejezést is, amely a támadott kikötésben a forint és a szerződött idegen deviza egymáshoz képesti értékváltozását jelöli. Az ilyen változásnak eleve nincsen határa, maga a kikötés ilyen határ meg szabására nem utal. Ebből egyenesen következik, hogy a kockázat határ megvonása nélkül terheli az adóst. Mindennek megértése az elolvasásával megvalósul az átlagos fogyasztó számára, az érintett feltételek nem tartalmaznak csak szakemberek számára érthető fogalmakat. A szerződés e tájékoztatásából az átlagos fogyasztó számára is érthető, hogy az árfolyam változása kihat a fizetési kötelezettségére és az árfolyamváltozásból adódó törlesztő részlet változás mértékét ő köteles megfizetni a számára kedvezőtlen irányú változás esetén. A kockázatfeltáró nyilatkozat megfelel a 6/2013. PJE határozat III. pontjában, a 2/2014. PJE határozat III.1. pont 7. bekezdésében, az EUB C-186/16. számú határozatában és a C-51/17. számú ítéletében, továbbá a Kúria Konzultációs Testületének 2019. április 10-i közleményében megfogalmazott szempontoknak, így a támadott kikötések nem tisztességtelenek.

[16] Mellőzte a felperesek által indítványozott bizonyítás teljesítését, mert a perben a kereset tárgyává tett szerződéses kikötésekre vonatkozóan a felek által rendelkezésre bocsátott okiratok a releváns tényeket kellően feltárták, e körben a felek nem tettek eltérő

tényállítást. A perben rendelkezésre álló adatok, a vizsgálandó kérdésekre vonatkozó jogegységi határozatok a per eldöntéséhez kellő iránymutatással szolgáltak, ezért a felperesek által megjelölt előzetes döntéshozatali eljárások befejezéséig nem volt szükséges a per tárgyalásának felfüggesztése. A felperesek erre irányuló kérelmét ezért elutasította.

[17] A perköltség viseléséről az rPp. 75. § (2) bekezdése, a 78. § (1) bekezdése és a 82. § (1) bekezdése, valamint a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet alapján határozott.

[18] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen az I. rendű és a II. rendű felperesek nyújtottak be fellebbezést.

[19] Az I. rendű felperes a fellebbezésében elsődlegesen azt kérte, hogy a másodfokú bíróság változtassa meg az elsőfokú bíróság ítéletét és adjon helyt a keresetnek. Másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróságnak a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását kérte.

[20] A II. rendű felperes a fellebbezésében a perköltségre vonatkozó rendelkezés megváltoztatását kérte úgy, hogy a másodfokú bíróság mellőzze a perköltség fizetésére kötelezését, mert az elsőfokú ítélet az I. rendű felperes fellebbezésében foglalt indokok alapján jogszabálysértő.

[21] Az I. rendű felperes a fellebbezésében arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást nagyobb részben pontosan állapította meg, de abból hibás jogi következtetéssel, a jogszabályok figyelmen kívül hagyásával téves, illetve contra legem alkalmazással jutott el a kellően meg nem indokolt ítéleti megállapításig. Az elsőfokú bíróság az eljárása során megsértette az rPp. 1. §-ában, a 3. § (1) bekezdésében és a 221. § (1) bekezdésében foglaltakat, és az elsőfokú ítélet sérti az rPtk. 205. §-ában, a 205/B. §-ában, a 205/C. §-ában, a 207. § (1)-(2) bekezdésében, a 209. § (1) bekezdésében, a 209/A. § (2) bekezdésében és az 523. § (1) bekezdésében, valamint az rHpt. 213. § (1) bekezdés a), b), c) és e) pontjában foglaltakat. Az elsőfokú bíróság tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a felek között létrejött a kölcsönszerződés abból az okból, hogy a szerződés meghatározza a kölcsönösszeget, a futamidőt és az ügyleti kamatot. Figyelmen kívül hagyta azt a hivatkozásukat, hogy az rPtk. 205. § (2) bekezdése alapján a bármelyik fél által lényegesnek tartott feltételben való megállapodás is szükséges a szerződés létrejöttéhez. Az I. rendű alperes által lényegesnek tartott feltétel volt a deviza alapú elszámolás és éppen ez volt az a feltétel, amelyben a felek között nem volt konszenzus. Tévesen indult ki az elsőfokú bíróság abból a feltételezésből, hogy a deviza alapú kölcsönszerződés fogalma evidencia a fogyasztó számára. Nem helytálló az elsőfokú bíróságnak az a következtetése sem, hogy azzal, hogy a felek a szerződést aláírták, az I. rendű alperes a kölcsönt folyósította, a felperesek pedig éveken át fizették a törlesztőrészleteket, a szerződés létrejött. Pénzügyi szolgáltatásra irányuló szerződésnek nem csak a kölcsönösszeg folyósítása és a törlesztés megkezdése a lényeges szerződési feltétele, hanem bármi, amelyet a felek lényegesnek minősítenek [rPtk. 205. § (1) bekezdés, rHpt. 210. § (1) bekezdés és 213. § (1) bekezdés]. Jogszabály nem határozza meg általánosságban a deviza alapú elszámolás és az árfolyamkockázat adósra terhelése feltételrendszerét. Az e kérdésben való konszenzus vizsgálata elengedhetetlen, ezért a

szerződések létre nem jöttére hivatkozhat az adós. Az rPtk. 217. § (1) bekezdésében és a 218. § (1) bekezdésében, valamint az rHpt. 210. § (1) bekezdésében foglaltakból következően a pénzügyi szolgáltatásra irányuló szerződés esetén nem lehet érvényesen szóban és ráutaló magatartással megállapodni, a bankhitelszerződés érvényességéhez a szerződés írásba foglalása szükséges (Kúria Pfv.21.502/2014/7. számú ítélet). Álláspontja szerint az elsőfokú ítélet ellentétes az EUB C-51/17. számú ítéletében kifejtett fogyasztóvédelmi céllal. Az elsőfokú bíróságnak vizsgálnia kellett volna, hogy a deviza alapú elszámolásról mint lényeges szerződési feltételről az I. rendű alperes megfelelő módon tájékoztatta-e a felpereseket. Amennyiben ez a tájékoztatás elmaradt, akkor az I. rendű alperes megszegte az rPtk. 205. § (3) bekezdésével, a 4. §-ával és az 5. §-ával előírt kötelezettségét. A deviza alapú elszámolás lényeges feltétele a szerződésnek, ezért ha abban nem volt konszenzus a felek között, akkor a szerződés létre sem jöhetett.

[22] Abban az esetben pedig, ha szerződés ennek ellenére létrejött, akkor az az rPtk. 200. § (2) bekezdése alapján semmis. Fenntartotta az rHpt. 213. § (1) bekezdés a), b), c) és e) pontjára alapított hivatkozását is a kölcsönszerződés semmisségével kapcsolatban. Előadta, hogy a szerződésben CHF kölcsönösszeg van feltüntetve, de deviza folyósítására nem került sor, ezért ezen a CHF kölcsönösszege az adósok soha nem szereztek tulajdont. A kölcsön rendelkezésre bocsátása forintban történt, forintösszeg azonban nem szerepel a szerződésben, és annak kiszámítási módja sincs abban feltüntetve, az az I. rendű alperes általa meghatározott árfolyamon múlt. Kérte figyelembe venni az EUB C-126/17. számú ítéletének 35. pontját. Az rHpt. 213. § (1) bekezdés b) pontján alapuló semmisségi okkal kapcsolatban előadta, hogy az I. rendű alperes csak hivatkozott arra, hogy a jogszabályok szerint számította a THM mértékét, de az elsőfokú eljárásban a kölcsönszerződés adatainak behelyettesítésével nem vezette le a számítást. Ő maga ezzel szemben számítással igazolta, hogy a kölcsönszerződés adatai alapján 6,11% THM érték adódik, de ehhez képest a szerződésben 7,51% THM érték van feltüntetve. Amennyiben a kölcsönszerződésben foglalt THM 7,51% érték a valós, akkor a szerződésben szereplő kölcsönösszeg, és/vagy a törlesztőrészletek, és/vagy a futamidő nem valós. Hivatkozott a jelenleg alakuló bírói gyakorlatra, amely szerint, ha a THM mértéke nem következik a szerződés adataiból, akkor úgy kell tekinteni, hogy a szerződés a THM mértékét nem tartalmazza, ezért az érvénytelen. Az ettől eltérő, megszorító, fogyasztóellenes jogértelmezés nem veszi figyelembe, hogy a THM-re vonatkozó rendelkezés az rHpt. fogyasztóvédelmi rendelkezései között szerepel. Abban az esetben, ha a szerződésben feltüntetett THM érték nem következik a szerződés egyéb adataiból, akkor annak kiszámítása nem világos és nem érthető, ezért azt a kölcsönszerződés teljesítése szempontjából figyelmen kívül kell hagyni. Ez azzal a következménnyel jár, hogy a szerződésben nincs THM érték meghatározva, amelynek következménye a teljes szerződés semmissége. Az elsőfokú bíróság nem indokolta az ezzel ellentétes álláspontját, ezért az indokolási kötelezettségének ebben a körben nem tett eleget. Az rHpt. 213. § (1) bekezdés c) pontjával kapcsolatban kiemelte, hogy a kölcsönösszeg folyósításának feltétele volt, hogy a számláját az I. rendű alperesnél vezesse (kölcsönszerződés II.2. pont első francia bekezdés). Ilyen módon a számla vezetése összefügg a kölcsönrel, ezért a számlavezetés díja is a kölcsönrel összefüggő díj, amelyet a THM számításánál figyelembe kellett volna venni és annak mértékét az rHpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján a kölcsönszerződésben fel kellett volna tüntetni. Ezen túlmenően a kölcsönszerződés csak a kamat becsült mértékét tartalmazza, a ténylegesen alkalmazott kamatot nem. Az rHpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja azonban nem egy későbbi időpontra nézve, hanem a szerződéskötés időpontjára követeli meg a kamat mértékének a meghatározását, és az nem lehet csupán egy becsült érték. Az elsőfokú ítélet nem tér ki erre az érvelésre. A kölcsönszerződésben 4,75%-os kamatmérték van feltüntetve, azonban az I. rendű alperes elszámolása szerint 5,25% a tisztességes kamatmérték. Az I. rendű alperes tehát a tájékoztató jelleggel megjelölt kamatmérték

kétszeresét alkalmazta már a kezdetektől, ami megtévesztő és tisztességtelen. A tisztességtelenségből eredően a kamatkikötés az rPtk. 209/A. § (2) bekezdése alapján semmis, alkalmazása mellőzendő, nem jelenthet kötelezettséget a felperesekre. Az elsőfokú bíróság az ítéletében nem indokolta azt sem, hogy a kölcsönszerződésben a folyósítási jutalék kivételével nem szerepel, hogy milyen összegeket vont le az I. rendű alperes a folyósításkor. Nem tér ki az ítélet indokolása arra sem, hogy a kölcsönszerződés nem tartalmazza a fedezet értébecslésének a díját, holott ezt az összeget is figyelembe kell venni a THM számításakor. Ez a hiányosság az rHpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján a teljes szerződés semmisségét eredményezi. Az rHpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjával kapcsolatban tévesnek ítélte az elsőfokú ítéletnek azt a megállapítását, hogy a törlesztőrészletek összege és a törlesztési időpont kiszámítható az 1/2016. PJE határozat alapján. Az átlagos fogyasztó mércéjével mért felperesek számára a kiszámítás nem lehetséges, az 1/2016. PJE határozat a törlesztési időpont kiszámítása szempontjából semmilyen rendelkezést nem tartalmaz. Az elsőfokú bíróság az ítéletében nem rögzítette, hogy mit fogadott el a szerződésben rögzített törlesztőrészlet összegeként. Ebből a szempontból jelentősége van annak, hogy a havi törlesztőrészletet a tájékoztató jelleggel feltüntetett kamat alapján kalkulálták, így a valós kamatmérték hiánya miatt az hibás és félrevezető. Hivatkozott a kölcsönszerződés IV.3. pontjára, amely a ténylegesen folyósított forintösszeg alapján kalkulált CHF után fizetendő havi törlesztőrészlet összegét nem tartalmazza, de még annak kiszámítási módszerét sem. Amennyiben a szerződéskötéskor nem ismert a kölcsön összege és a kamat mértéke, akkor az ezekből kiszámítandó törlesztőrészlet összege sem lehet valós, ezért a törlesztőrészlet nem számítható ki az 1/2016. PJE határozat 2. pontja alapján. Nem tartalmaz indokolást az ítélet arról sem, hogy a 97-240 hónapra vonatkozó törlesztőrészlet (616,54 CHF) nem valós, mert ez nem biztosítja a kötelezettség megszűnését a 240. hónapban. Ezt az elsőfokú eljárás során részletes számítással bemutatták, és ezt az I. rendű alperes nem cáfolta. Mindezek alapján a kölcsönszerződésben rögzített törlesztőrészlet nem valós.

[23] A kölcsönszerződés I.2. pontjának tisztességtelenségével kapcsolatban fenntartotta az elsőfokú eljárásban kifejtett álláspontját és kérte a per tárgyalásának a felfüggesztését az EUB előtt C-34/18. számon folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárásra. A kölcsönszerződés III.4. és III.6. pontjában foglalt feltételek tisztességtelenségének megállapítására irányuló kereseti kérelmére tekintettel az EUB előtt C-621/17. számon folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig kérte a per tárgyalásának a felfüggesztését. Az árfolyamkockázatot az adósokra terhelő szerződéses kikötések tisztességtelenségével kapcsolatban fenntartotta az elsőfokú eljárásban előadottakat. Ezzel összefüggésben hivatkozott arra, hogy a magyar jogot az uniós jog hatékony érvényesülése érdekében az Irányelvvel összhangban kell értelmezni (C-106/98. számú ítélet, C-441/93. számú ítélet és C-194/94. számú ítélet). Mindebből az következik, hogy az árfolyamkockázatot a felperesekre terhelő szerződéses kikötések értelmezése során az elsőfokú bíróságnak figyelembe kell vennie az EUB C-26/13. számú ítéletében, a C-186/16. számú ítéletében, a C-51/17. számú ítéletében és a C-118/17. számú ítéletben kifejtett jogértelmezést. Fenntartotta azt a hivatkozását, hogy az I. rendű alperesnek tájékoztatást kellett volna adnia arról, hogy a kockázatvállalásuknak nincs felső határa, a vállalt kockázat a számukra gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat (C-186/16. számú ítélet 50. pont), arról, hogy mik a devizaelszámolású kölcsönnek a fogyasztó pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt gazdasági következményei (C-186/16. számú ítélet 50. pont), mi annak a mechanizmusnak a konkrét működése, amelynek alapján a fogyasztó értékelhető szempontok alapján fel tudja mérni a konstrukció rá háruló következményeit (C-186/16. számú ítélet 45. pont). Tájékoztatást kellett volna adnia azokról a körülményekről, amelyekről a szerződéskötés időpontjában mint pénzügyi intézménynek tudomása lehetett (C-186/16. számú ítélet harmadik kérdésre adott válasza), hogy az árfolyamkockázat gazdaságilag nehezen viselhetővé válhat

(C-51/17. számú ítélet 75. pont), az átváltási árfolyam lehetséges változásairól és a felvett kölcsönrel összefüggő kockázatokról (C-51/17. számú ítélet 76. pont). Köteles lett volna az I. rendű alperes ténylegesen lehetőséget biztosítani a számukra arra, hogy a kölcsönszerződés összes feltételét megismerjék (C-51/17. számú ítélet 76. pont), ami alapján értékelni tudták volna a konstrukció pénzügyi kötelezettségeikre gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit (C-51/17. számú ítélet 77. pont). Álláspontja szerint az I. rendű alperesnek nem csak az ügyletben rejlő kockázatot kellett volna feltárnia, hanem professzionális pénzügyi szolgáltatóként azok kezelésére megoldási javaslatokat kellett volna felajánlania. Tévesnek tartotta az elsőfokú bíróságnak azt az álláspontját, hogy magából az árfolyamváltozás kockázatából következik annak korlátlanlansága is, mert nem szerepel a kölcsönszerződésben, hogy az árfolyamváltozásnak nincs korlátja. Az I. rendű alperes által alkalmazott blankettából nem állapítható meg, hogy a kockázatvállalásuknak nincs felső határa. Az árfolyamkockázatról adott külön tájékoztatás félrevezető, mert annak megfogalmazásából az tűnik ki a fogyasztó számára, hogy azonos eséllyel következhet be az árfolyam emelkedése és csökkenése, holott ez az I. rendű alperes köteles szakmai ismeretei szerint nem volt igaz. A tájékoztatóból nem ismerhető fel, hogy az árfolyam felső határ nélkül változhat, és az korlátozás nélkül a fogyasztót terheli. A kölcsönszerződés VII.1. pontjában pedig az I. rendű alperes 5%-os CHF/forint árfolyamváltozást már nagymértékűnek definiál, ami úgy értékelhető, hogy ez volt az a felső határ, amellyel a fogyasztók számolhattak. A kamatparitás elvének érvényesülése miatt a forint-kölcsönökhöz képest a perbeli deviza alapú kölcsönszerződésben nincsen ténylegesen kedvezőbb kamatmérték, a deviza alapú kölcsön hosszú távon nem lehet kedvezőbb, mint a forint kölcsön, a kamatelőnyt eltünteteti az árfolyammozgás, erről az I. rendű alperes nem adott tájékoztatást. Ezt a közgazdasági összefüggést az átlagosan tájékozott és körültekintő fogyasztó nem ismeri. Mindezek alapján nincs az árfolyamkockázat áthárításának ellenszolgáltatása, azaz az árfolyamkockázat áthárítása tisztességtelen szerződési feltétel és mint az ügylet jellegadó sajátosságában, ebben meg kell állapodni, ennek hiányában a szerződés nem jön létre. Az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás nem felelt meg a C-186/16. számú ítéletben kifejtett szempontoknak. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem vizsgálta azt a tényállásukat, hogy az I. rendű alperesnek tudomása volt olyan körülményekről, amelyek alapján biztosan tudhatta, hogy a felperesek csak rosszabbul járhatnak a szerződéses konstrukció sajátosságai miatt. Amennyiben a bíróság e kérdés megítéléséhez szükséges szakértelemmel nem rendelkezik, akkor szakértő bevonásával kellett volna bizonyítani, hogy valós-e az a tényállításuk, hogy az I. rendű alperes rosszhiszeműen, lényeges információt eltitkolva kötött szerződést. Az elsőfokú bíróság téves jogi álláspontjából eredően ezt a kérdést nem vizsgálta, a keresetet ezért nem merítette ki és a perbe vitt tényállás érdemi vizsgálata nélkül döntött az árfolyamkockázat tisztességtelenségével kapcsolatban. Álláspontja szerint az elsőfokú eljárásban bizonyították, hogy az I. rendű alperesnek, mint banknak melyek azok a köteles ismeretei, amelyeket a szerződéskötéskor elhallgatott, és ami miatt a kölcsönszerződés megkötésekor nem volt abban a helyzetben, hogy felelős döntést hozhasson.

[24] Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására irányult.

[25] Elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a felperesek fellebbezése nem tartalmazza pontosan, hogy az általuk csupán felsorolt jogszabályhelyekhez köthetően pontosan milyen eljárási szabálysértés történt az elsőfokú eljárásban, ezért a fellebbezés ebben a részében nem

felel meg az rPp. 235. § (1) bekezdésében foglaltaknak. Az elsőfokú bíróság sem eljárási, sem anyagi jogi szabályt nem sértett.

[26] Helytállóan állapította meg az elsőfokú bíróság, hogy a felek között a kölcsönszerződés létrejött. Téves és okiratellenes a felpereseknek az az állítása, hogy az általuk lényegesnek tartott feltételben, a deviza alapú elszámolás kérdésében nem volt konszenzus a felek között. A 6/2013. PJE határozatban és az rPtk. 231. § (1) bekezdésében foglaltakból az következik, hogy a deviza alapú elszámolás a főszabály, ezért azt szükségtelen bármelyik fél által lényegesnek tartott feltételnek minősíteni. Az adós a szerződés aláírását követően az azonnali hatályú felmondásig teljesítette a fizetési kötelezettségét, a DH2 törvény szerinti elszámolás pedig felülvizsgálatnak minősül. Ebből következően az adós olyan magatartást tanúsított, amely a szerződés létrejöttét bizonyította. Hivatkozott a BH2018. 230. számon közzétett eseti döntésre is és a 6/2013. PJE határozat III.1. pontjában foglaltakra.

[27] Önmagában az, hogy a kölcsönszerződés csak azt tartalmazta, hogy a tranzakció elszámolásának időpontjában irányadó árfolyamon történik a folyósítás és a törlesztés, nem jelenti azt, hogy a felek az alkalmazandó árfolyamban nem állapodtak meg. A kétnemű árfolyam alkalmazását nem a szerződés létre nem jötte, hanem a szerződés részleges semmissége körében kell értékelni. Ezt a részleges semmisségi okot a DH1 törvény 3. §-a megszüntette, így emiatt a kölcsönszerződés érvénytelensége már nem vizsgálható.

[28] Maga a jogalkotó határolta el a deviza alapú szerződésektől azokat a szerződéseket, amelyek – a perbeli szerződéshez hasonlóan – effektivitási záradékot tartalmaznak, de a törlesztés terén az adósnak választási lehetőséget biztosítanak. A kölcsönszerződésben a kirovó pénznem CHF (kölcsönszerződés I.1. pont), míg a folyósítandó kölcsön pénzneme – az adós által választott bankszámla típusának megfelelően – lehetett forint vagy egyéb deviza (kölcsönszerződés II.1. pont). A törlesztőrészletet szintén CHF-ben határozták meg, és a szerződésből eredő minden fizetési kötelezettség CHF-ben volt teljesítendő (kölcsönszerződés IV.3. pont). Szabályozta a szerződés a más pénznemben való teljesítés lehetőségét és az annak esetén követendő eljárást is. Az adós legkésőbb a szerződés aláírását megelőzően – annak átolvasása során – megállapíthatta, hogy az előkészített szerződés devizahitelt szabályoz. Akarathiba esetén az adósnak az erre biztosított törvényi határidőn belül a szerződést az rPtk. 210. §-a alapján kellett volna megtámadnia, de erre nem került sor. Ennek hiányában az írásbeli nyilatkozatok egyértelmű tartalma alapján a szerződés létrejött és így az érvényessége nem kérdőjelezhető meg. Az rHpt. 210. § (1) bekezdésében foglaltakból következően nincs jelentősége az adós által hivatkozott, szóban kinyilvánított szerződéses akarat és az írásban megkötött szerződés között akaratgyegyezőség hiányára (disszenzusra) történő hivatkozásnak. A tartozás tartalmát érdemben a kirovó összeg határozta meg, ez 74.351 CHF. Ettől függ, hogy a lerovó pénznemből milyen mennyiséget kell teljesíteni a tartozás teljesítéséhez. Az a kirovó pénznemben meghatározottságtól független kérdés, hogy a kölcsön tényleges folyósítása – akár az adós választási jogának gyakorlása, akár a szerződés rendelkezése folytán – milyen pénznemben történik.

[29] Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a kölcsönszerződés az rHpt. 213. § (1) bekezdés a), b), c) és e) pontja alapján nem érvénytelen.

[30] Az elsőfokú bíróság a kölcsönszerződés I.2. pontjában foglalt kikötéssel kapcsolatban az EBH 2018.G.1. számon közétett eseti döntés alapján helytállóan döntött.

[31] A kölcsönszerződés III.4. és III.6. pontjában foglalt kikötéssel kapcsolatban előadta, hogy az EUB a C-621/17. számú előzetes döntéshozatali eljárásban ítéletet hozott. Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a támadott kikötések világos és érthető

rendelkezést tartalmaznak. A folyósítási jutalékkal és a kezelési költséggel szemben részéről áll fenn szolgáltatás, amelyek észszerűen a kölcsön kezeléséhez és a folyósításához kapcsolódnak, és nem aránytalanok a kölcsönösszeghez képest. A folyósítási jutalék tényleges banki szolgáltatások ellenértéke, a kezelési költség pedig a jellemzően huzamosabb időn át fennálló kölcsön jogviszonyban a kölcsön nyilvántartásával, kezelésével, az adós informálásával kapcsolatosan felmerülő adminisztrációhoz kapcsolódó költség. Önmagában az a körülmény, hogy a hitel nyilvántartása jogszabályi kötelezettsége, nem zárja ki azt, hogy ezért a tevékenységéért ellentételezést kössön ki.

[32] Álláspontja szerint az árfolyamkockázat adósokra terhelése nem tisztességtelen. A kockázatteltérő nyilatkozatban feltárta a deviza alapú elszámolás lényegét. Az adósoknak fel kellett ismerniük, hogy a részükre folyósított kölcsön kamattal növelt összegét a szerződésben rögzített számú, összegű és esedékességű törlesztő részlet megfizetésével kötelesek visszafizetni. Az adósoknak számára érthető volt, hogy a kölcsön összegét ugyan forintban veszik igénybe, de a törlesztés során annak devizában való nyilvántartása miatt az aktuális árfolyamtól függ, hogy a részletek megfizetésével a tartozás devizában kifejezett összegét, a választott elszámolási mód mellett, milyen mértékben csökkentik, azaz a kölcsön visszafizetéséhez ténylegesen az adott esedékességkor, illetve összességében milyen összeg szükséges. Az rHpt. 203. § (6)-(7) bekezdésében foglaltak teljesítése során kiadott tájékoztatása nem csak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthető volt. A felpereseknek nem csupán azt kellett felismerniük, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyhez az elszámolást kötötték, emelkedhet vagy csökkenhet, hanem értékelhették az ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségeikre gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is. Azt nem kellett feltárnia, hogy az árfolyam milyen okok miatt, mikor és miképpen változhat. Az árfolyamkockázattal kapcsolatos tájékoztatás körében nincs jelentősége annak, hogy a felperesek szerint miről volt ismerete.

[33] A korábbi II. rendű, a III. rendű és a IV. rendű alperes a másodfokú eljárásban nem tettek nyilatkozatot.

[34] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének a II. rendű felperes keresetét elutasító rendelkezését nem érintette, mert az fellebbezés hiányában az rPp. 228. § (4) bekezdése alapján jogerőre emelkedett.

[35] A másodfokú bíróság az rPp. 256/A. § (1) bekezdésének f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el a felperesek fellebbezését.

[36] A Fővárosi Ítéltábla a jogerőre emelkedett 13.Gf.40.331/2020/8. számú végzésével megállapította, hogy a másodfokú eljárás 2020. február 4-én félbeszakadt, mert alperes4né II. rendű alperes 2020. február 4-én elhunyt. A 2025. április 30-án kelt 13.Gf.40.120/2025/2. számú végzésével megállapította, hogy perbeli jogutódai a felperes perbevonási kérelme folytán alperes2 III. rendű alperes és alperes4 IV. rendű alperes.

[37] A felperesek fellebbezése részben alapos.

[38] Az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére a per főtárgya tekintetében az rPp. 252. § (2) és (3) bekezdése alapján nem volt ok. Az elsőfokú bíróság ítélete az rPp. 213. § (1) bekezdése alapján kiterjedt a felperesek valamennyi kereseti kérelmére. Az I. rendű felperes fellebbezésében foglaltakra figyelemmel a másodfokú bíróság kiemeli, hogy a bíróságot terhelő indokolási kötelezettségből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenkénti megcáfolásának a kötelezettsége {1051/2019. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [21], 3169/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [32]}. Az indokolási kötelezettség azt az elvárászt támasztja a bíróságokkal szemben, hogy a döntés indokolásának az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie és nem minden egyes részletre {1051/2019. (XI.10.) AB határozat, Indokolás [21], 3169/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [32]}. Az elsőfokú bíróság a kereset elutasításának indokait saját álláspontjához képest kifejtette. Az elsőfokú bíróság a jogvita érdemi eldöntése érdekében a tényállás megállapításához szükséges bizonyítást lefolytatta, az rPp. 3. § (3) bekezdése szerinti tájékoztatási kötelezettségének a felek tényállításaihoz és a saját jogi álláspontjához képest eleget tett. Az a körülmény sem vezethet az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezéséhez, hogy az elsőfokú bíróság a döntés meghozatala során nem vette figyelembe, vagy nem helytállón értelmezte az EUB nemzeti bíróságokra kötelező előzetes döntéshozatali ítéleteiben foglaltakat, mert ezt az érdemi felülbírálat során kell és lehet a másodfokú bíróság részéről orvosolni.

[39] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság döntésével és részben annak indokaival sem értett egyet.

[40] A másodfokú bíróság elsődlegesen azt emeli ki, hogy a felperesek fenntartott keresete elsődlegesen a kölcsönszerződés létre nem jöttére hivatkozással az I. rendű alperes jogalap nélküli gazdagodás jogcímén történő marasztalására, másodlagosan a kölcsönszerződés teljes érvénytelenségének a megállapítására és az ebből eredő jogkövetkezmények levonására, harmadlagosan a kölcsönszerződés egyes szerződési feltételei érvénytelenségének a megállapítására irányult. A felperesek a kölcsönszerződésre tekintettel kötött jelzálogszerződéssel kapcsolatban a kereseti kérelmüket nem tartották fenn (2017. november 17-én kelt beadvány, 2018. április 30-án kelt beadvány, 2018. június 15-én kelt beadvány, 2018. november 26-án kelt beadvány), és úgy nyilatkoztak, hogy az ingatlanukat értékesítették, az I. rendű alperessel szemben fennálló tartozásukat megfizették, a per célja a „túlfizetés” visszakövetelése, a jelzálogszerződésnek nincs jelentősége (2019. március 26-án kelt beadvány). A másodfokú bíróság – az elsőfokú bírósággal egyezően – ezzel a tartalommal bírálta el a keresetet.

[41] A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróságnak azzal a következtetésével, hogy a kölcsönszerződés létrejött. Az elsőfokú bíróság az rPtk. 205. § (2) bekezdésében és az 523. § (1) bekezdésében foglaltakra figyelemmel a rendelkezésre álló

okiratok tartalma alapján helytállóan állapította meg, hogy a kölcsönszerződés tartalmazza a felek egyező akaratnyilvánításával meghatározott kölcsönösszeget 74.351 CHF összegben, és a felek megállapodtak az adósok törlesztési kötelezettségében is. A másodfokú bíróság ebben a körben az elsőfokú ítélet helyes indokait az alábbiakkal egészíti ki. A kölcsönszerződés kölcsönügyletre vonatkozik, mind az adósok, mind az I. rendű alperes szerződéses akarata kölcsönszerződés megkötésére irányult, az okiratban leírt feltételekkel. A szerződéses akarat kinyilvánításával a felek kölcsönös és egybehangzó jognyilatkozata hozta létre az írásba foglalt tartalommal a kölcsönszerződést [rHpt. 210. § (1) bekezdés]. A szerződés rögzítette a deviza elszámolás szabályait (II.1. pont, IV.3. pont), tartalmazta a törlesztések és törlesztőrészek meghatározásának módját (IV. pont). Mind a kamatfizetési kötelezettséggel összefüggő, mind a teljesítési és folyósítási kötelezettségekkel kapcsolatos szabályok a szerződés részévé váltak.

[42] Az I. rendű felperes fellebbezésében foglaltakra tekintettel a másodfokú bíróság kiemeli, hogy nem tartotta megalapozottnak az I. rendű felperesnek azt a hivatkozását, amely szerint az I. rendű alperes által lényegesnek tekintett, a deviza alapú nyilvántartásra és elszámolás vonatkozó feltételről az I. rendű alperes részükre nem adott érthető és világos tájékoztatást, és ebből eredően a szerződő felek között ebben a kérdésben nem volt megállapodás, így a kölcsönszerződés létre sem jött. A kölcsönszerződés II.1. pontja érthetően és világosan rendelkezik arról, hogy a kölcsön folyósítására az adós I. rendű alperesnél vezetett lakossági forint bankszámlájára vagy devizaszámlájára történő egyösszegű átvezetéssel kerül sor. A kölcsönszerződés IV.3. pontja alapján a mindenkor esedékessé váló törlesztések (a türelmi idő alatt fizetendő kamat és kezelési költség), a törlesztőrészek (a türelmi idő leteltét követően fizetendő tőke, kamat és kezelési költség), valamint bármilyen más fizetési kötelezettség CHF-ben teljesítendő. Más pénznemben való teljesítés esetén az I. rendű alperes a szerződésben részletezettek szerint a Hirdetményben megjelölt számlakonverziós deviza eladási árfolyamon kiszámított CHF összeget fordít az éppen esedékessé vált kötelezettség teljesítésére. A kölcsönszerződés IV.9. pontja szerint az adós a szerződés aláírásával felhatalmazta az I. rendű alperest, hogy a fizetendő esedékes követelésekkel az I. rendű alperesnél megnyitott bármely lakossági bankszámláját vagy devizaszámláját megterhelje. Az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás pedig tartalmazta az adósoknak azt a nyilatkozatát, amely szerint tudomásul veszik, hogy az I. rendű alperes a folyósított kölcsönösszeget a választott devizanemben tartja nyilván, az adósok pedig arra vállalnak kötelezettséget, hogy a kölcsönt az általuk választott külföldi devizában fizetik vissza. A törvénykezési gyakorlatot meghatározó 6/2013. PJE határozat III.1. pontjában megfogalmazottakból az következik, hogy a szerződés létrejöttét nem befolyásolta, hogy a devizakölcsön és a deviza alapú kölcsön fogalmát a perbeli szerződéskötés időpontjában jogszabály nem határozta meg. A 6/2013. PJE határozat III.1. pontja éppen azt tartalmazza, hogy a devizakölcsön és a deviza alapú kölcsön konstrukciójának alapjául az rPtk. 522-523. §-ában és a 231. § (1)-(2) bekezdésében foglaltak szolgáltak (6/2013. PJE határozat III.1. pont). A 6/2013. PJE határozat 2. pontja értelmében sem a deviza kölcsönszerződés, sem a deviza alapú kölcsönszerződés, ekként a deviza alapú elszámolás sem ütközik sem jogszabályba, sem jóerkölcsbe. Az I. rendű felperes a fellebbezésében hivatkozott, az rPtk. 200. § (2) bekezdésén alapuló semmisségi ok így nem áll fenn.

[43] A felperesek másodlagos keresete az rHpt. 213. § (1) bekezdés a), b), c) és e) pontján alapuló érvénytelenségi okok, továbbá az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződéses feltételek tisztességtelensége miatt a teljes kölcsönszerződésre kiható érvénytelenség jogkövetkezményeinek a levonására irányult.

[44] A kölcsönszerződés akkor felel meg az rHpt. 213. § (1) bekezdésében meghatározott tartalmi követelményeknek, ha a szerződés és az annak részét képező általános

szerződési feltételek együttesen tartalmazzák az ott előírtakat. A kölcsönszerződés VIII.13. pontja értelmében az adósok kijelentették, hogy az I. rendű alperes Üzletszabályzatának és Hirdetményének rendelkezéseit megismerték és magukra nézve kötelezőnek fogadják el. Az Üzletszabályzat és a Hirdetmény módosulásának elfogadására vonatkozó rendelkezéseket a kölcsönszerződés VIII.14. pontja tartalmazza. A felperesek nem hivatkoztak arra, hogy az I. rendű alperes szerződéskötéskor hatályos, valamint azt követően módosult Üzletszabályzatának és Hirdetményének rendelkezései nem váltak a kölcsönszerződés részévé. A perben nem merült fel olyan adat, amely ezt kétséggé tette volna.

[45] Az elsőfokú bíróság helyesen foglalt állást abban a kérdésben, hogy a kölcsönszerződés érvénytelensége nem állapítható meg az rHpt. 213. § (1) bekezdés a), b), c) vagy e) pontjai alapján. Az elsőfokú bíróság által e körben kifejtettekkel a másodfokú bíróság egyetértett, az I. rendű felperes fellebbezésében foglaltakra figyelemmel csupán az alábbiakat emeli ki.

[46] Az rPtk. 523. § (1) bekezdése értelmében a kölcsönszerződés tárgya meghatározott pénzösszeg rendelkezésre bocsátása, illetőleg ennek az igénybevétele. A szerződő felek effektivitási kikötéssel ellátott deviza kölcsönszerződést kötöttek (6/2013. PJE határozat III.1. pont), mert abban állapodtak meg, hogy mind a folyósításra, mind a törlesztésre a kirovó pénznemben (CHF-ben) kerül sor. Ténylegesen azonban a kölcsönösszeg folyósítása a kölcsönszerződés rendelkezéseivel összhangban az adósok által megadott forint folyószámlára történt, és az adósok ténylegesen forintban törlesztették a tartozásukat. A kölcsönszerződés teljesítése során tehát a felek úgy jártak el, mint akik deviza alapú kölcsönszerződést kötöttek. A felek a kölcsönszerződés I.1. pontjában 74.351 CHF-ben határozták meg a folyósítandó kölcsönt, az adósoknak a kölcsönszerződés IV.3. pontja alapján a kölcsönadott 74.351 CHF-et és annak járulékait kellett visszafizetniük a kölcsönszerződésben meghatározott módon (CHF-ben vagy más pénznemben) és fizetési ütemezés szerint. A kölcsönszerződés II.1. pontja rendelkezik arról, hogy a kölcsön folyósítására az adós I. rendű alperesnél vezetett lakossági forint bankszámlájára vagy devizaszámlájára történő egyösszegű átvezetéssel kerül sor. A kölcsönszerződésben ezért a folyósítandó forintösszeget nem kellett meghatározni. A kölcsön folyósítására a kölcsönszerződés megkötésének időpontjától eltérő időpontban került sor, mert ehhez az adósoknak teljesíteniük kellett a kölcsönszerződés II.2. pontjában meghatározott folyósítási feltételeket. Szerződéskötéskor – a nem ismert árfolyamadatok miatt – nem lehetett tudni, hogy a kölcsön folyósításakor milyen HUF/CHF árfolyam lesz irányadó, milyen árfolyamon kell a CHF összeget forintra átszámítani, ha az adósok forint bankszámlájára történő teljesítést kérnek. A kölcsönszerződés és az I. rendű alperes Hirdetményében foglaltak alapján – amely Hirdetmény az egyedi szerződés részét képezte – meg lehetett állapítani, hogy a kölcsön összegét folyósításkor hogyan számítják át forintra. A kölcsönszerződés IV.3. pontja alapján azt is meg lehetett állapítani, hogy a CHF-től eltérő pénznemben (forintban) történő teljesítés esetén milyen árfolyam alkalmazásával kerül sor a forint CHF-re való átváltására. A kölcsönszerződésnek a teljesítések átszámítására vonatkozó rendelkezései hiányában pedig az rPtk. 231. § (2) bekezdése alapján meghatározható lenne a tartozás átszámítására irányadó árfolyam. A kölcsönszerződés így a törvénykezési gyakorlatot meghatározó 1/2016. PJE határozat 1. pontjában foglaltakat is figyelembe véve megfelelt az rHpt. 213. § (1) bekezdés a) pontjában foglaltaknak. Abban az esetben, ha a hitelező a kölcsönszerződés teljesítése során esetlegesen nem a kölcsönszerződésben meghatározott árfolyam alkalmazásával folyósította a kölcsönt, az nem a szerződés érvényességére, hanem a szerződés teljesítésére tartozó kérdés.

[47] A kölcsönszerződés III.3. pontjában az I. rendű alperes a szerződéskötés napjára vonatkozóan valóban tájékoztató jelleggel közölte a kamatláb éves, százalékban kifejezett

értékét 4,75%-ban. A kölcsönszerződés megkötésekor az I. rendű alperes még nem nyújtotta a kölcsönt az adósoknak. A folyósítási kötelezettsége későbbi időpontban keletkezett, attól függően, hogy mikor teljesültek a folyósítás feltételei. Ez a későbbi időpont a kölcsönszerződés alapján meghatározható volt, azonban a szerződéskötéskor dátumszerűen még nem volt ismert. A kölcsön éves kamatát a kölcsön folyósításakor irányadó Hirdetményben határozta meg az I. rendű alperes. A kamat meghatározásának időpontja attól függött, hogy mikor teljesülnek a kölcsön folyósításának feltételei, a kamat mértéke pedig az egyedi szerződés részét képező Hirdetmény szerinti kamatláb volt. A szerződő felek a kölcsönszerződés III.3. pontjában úgy állapodtak meg, hogy a kölcsön éves kamatlába a folyósítás időpontjában a Hirdetményben megállapított érték, amely így kellően meghatározott. Abban az esetben, ha a hitelező a kölcsönszerződés teljesítése során esetlegesen nem a kölcsönszerződésben meghatározott ügyleti kamat alkalmazásával számolta el az adósok teljesítését, az nem a szerződés érvényességére, hanem a szerződés teljesítésére tartozó kérdés. Az I. rendű felperes fellebbezésében foglaltaktól eltérően a kölcsönszerződés III. pontja és annak melléklete tartalmazza a kölcsönszerződés alapján fizetendő összes költséget, ideértve a számlavezetési díjat (Melléklet III. pont). Az elsőfokú bíróság indokolási kötelezettsége nem terjedt ki annak megállapítására, hogy az I. rendű alperes a folyósításkor milyen összegeket vont le az adósoknak ténylegesen folyósított összegből. A felperesek csupán állították, de nem bizonyították, hogy az I. rendű alperes fedezet értébecslésének díja címén bármilyen költséget érvényesített velük szemben, ezért a kölcsönszerződés semmissége nem volt megállapítható azon az alapon, hogy ezt a költséget a kölcsönszerződés vagy annak melléklete nem tartalmazza. A kölcsönszerződés ezért az rHpt. 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján nem érvénytelen.

[48] A szerződő felek a kölcsönszerződés III.1. pontjában forint devizanemben teljesített fizetések alapján, a szerződéskötés napján érvényes számlakonverziós devizaárfolyam figyelembevételével 7,51%-ban határozták meg a THM-et. A Kúria a Pfv.I.21.062/2019/4. számú ítéletében kifejtette, hogy a felperesek által hivatkozott Pfv.VI.20.967/2015/7. számú ítélet nem tükrözi a Kúria egységes gyakorlatát. A kölcsönszerződés semmisségét az rHpt. 213. § (1) bekezdésének b) pontjából következően a THM feltüntetésének hiánya jelenti, a THM esetleges téves, vagy pontatlan megjelölése nem eredményezi a szerződés érvénytelenségét, ahogyan ezt a Kúria a Gfv.VII.31.057/2018. számú ügyben hozott, BH2019. 83. szám alatt közzétett eseti döntésében kifejtette. Az EUB a felperesek által is hivatkozott C-453/10. számú előzetes döntéshozatali eljárásban hozott határozatában azt hangsúlyozta, hogy a valósánál alacsonyabb mértékű THM megjelölése megtévesztő lehet ugyan, ez azonban nem gyakorol közvetlen hatást a szerződés érvényességére. A THM számításánál figyelembe nem vett, de az adósok által viselendő költségeket a kölcsönszerződés melléklete tartalmazza.

[49] A szerződő felek a kölcsönszerződés IV.3. pontjában a türelmi idő konstrukcióra tekintettel 405,84 CHF-ben határozták meg a türelmi idő alatt fizetendő, kamatból és kezelési költségéből álló törlesztés összegét, míg a türelmi idő lejártát követő időszakra 616,54 CHF volt a tőkéből, kamatból és kezelési költségéből álló törlesztőrészletek összege. A fentiekben kifejtettek szerint a kölcsön összegét a felek CHF-ben meghatározták a kölcsönszerződésben, ezért alaptalanul hivatkozott arra az I. rendű felperes a fellebbezésében, hogy a kölcsön összege a szerződéskötéskor nem volt ismert, és ennek hiányában a törlesztőrészletek összege nem határozható meg. Az I. rendű felperes hivatkozásától eltérően a „ténylegesen folyósított forint összeg alapján kalkulált CHF alapján fizetendő havi törlesztő részlet összegét” a szerződésnek szintén nem kellett tartalmaznia, mert a törlesztőrészlet összegét nem a ténylegesen folyósított forint összeg alapján kalkulált CHF összeg alapján, hanem a kölcsönszerződésben meghatározott 74.351 CHF alapján kellett számítani. A kölcsön futamideje 240 hónap volt, a törlesztések számának (96) és a törlesztőrészletek

számának (144) együttes összege ezzel azonos számú volt. A törlesztéseket és a törlesztőrészleteket havonta kellett teljesíteni, minden hónap 15. napjáig, egyenletes törlesztéssel. A kölcsönszerződés IV.5. pontja dátumszerűen meghatározta az első törlesztés és az első törlesztőrészlet, valamint az utolsó törlesztőrészlet esedékességének az időpontját, az I. rendű felperes ezért alaptalanul hivatkozott a fellebbezésében a törlesztési időpontok meghatározásának a hiányára. A törlesztések összegének számítása során figyelembe vett kezelési költség számítására vonatkozó rendelkezéseket a kölcsönszerződés III.4. pontja, az ügyleti kamatra vonatkozó rendelkezéseket a kölcsönszerződés III.3. pontja tartalmazta. A kölcsönszerződés tehát tartalmazta a törlesztések és a törlesztőrészletek számát (96 + 144), a törlesztések és a törlesztőrészletek összegét, továbbá a törlesztési időpontokat. A törlesztőrészleteket CHF-ben kellett teljesíteni, más pénznemben való teljesítés esetén az alperes az esedékesség napján általa alkalmazott, a Hirdetményében hivatkozott számlakonverziós deviza eladási árfolyamon kiszámított CHF összeget fordított az éppen esedékessé vált kötelezettség teljesítésére (kölcsönszerződés IV.2. pont). A törlesztések és a törlesztőrészletek összege a kölcsönszerződés szerint változhatott, aminek az volt az oka, hogy a kölcsönszerződésben foglaltaknak megfelelően változhatott az ügyleti kamat és a kezelési költség mértéke (IV.5. pont). A kölcsönszerződés tartalmának meghatározottsága a törlesztőrészletek szempontjából az 1/2016. PJE határozat irányadó szempontrendszer szerint megfelelt a deviza alapú kölcsönszerződésekkel szemben az rHpt. 213. § (1) bekezdés e) pontjaiban írt követelményeknek.

[50] A felperesek keresete az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő szerződési feltételek tisztességtelensége miatt a teljes szerződésre kiható érvénytelenség jogkövetkezményeinek a levonására is irányult, emellett további szerződéses feltételek (I.1. pont, I.2. pont, III.4. pont, III.6. pont, IV.3. pont és VII. pontban foglalt feltételek) tisztességtelenségére is hivatkoztak.

[51] A másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróságnak azzal a megállapításával, hogy a kölcsönszerződés I.2. pontjának támadott kikötés nem tisztességtelen. A Kúria következetes joggyakorlata értelmében az a szerződéses rendelkezés, amely szerint a pénzügyi intézmény a saját nyilvántartásai alapulvételével jogosult a fogyasztói tartozások kimutatására, és a szerződő felek az e kimutatás alapján készült, közokiratba foglalt ténytanúsítványt tekintik irányadónak, nem minősül joghatályos tartozáselismerő nyilatkozatnak, ezért a bizonyítási terhet a fogyasztó számára hátrányosan nem változtatja meg és nem korlátozza a fogyasztó jogszabályon alapuló igényérvényesítési lehetőségét sem. Erre tekintettel az ilyen szerződéses rendelkezés nem tisztességtelen (1/2018. számú gazdasági elvi határozat, BH2018. 146. és BH2019. 78.).

[52] A másodfokú bíróság azonban nem értett egyet az elsőfokú bíróságnak az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás tisztességtelenségével kapcsolatban kifejtett álláspontjával és az ebből levont jogi következtetésével.

[53] A másodfokú bíróság elsődlegesen azt emeli ki, hogy a 2/2014. PJE határozatban foglaltak értelmében a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződésnek az a rendelkezése, amely szerint az árfolyamkockázatot – a kedvezőbb kamatmérték ellenében – korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés, amelynek a tisztességtelensége főszabályként nem, kizárólag akkor vizsgálható, ha a tájékoztatás nem volt világos, illetve nem volt érthető. Az, hogy a kölcsönszerződésnek, illetve az ahhoz csatolt kockázatfelzáró nyilatkozatnak az árfolyamkockázatot az adósokra hárító rendelkezése világos, illetve érthető-e, a 2/2014. PJE határozat III.1. pontjában kifejtettek szerint annak ellenére vizsgálható volt, hogy a kölcsönszerződést a felek az rPtk.-nak a 2009. évi XXXI. törvénnyel történt, 2009. május 22-től hatályos módosítása előtt kötötték. Ha e vizsgálat eredményeként az állapítható meg, hogy az árfolyamkockázatra

vonatkozó tájékoztatás nem volt világos, nem volt érthető (átlátható) a tájékoztatás hiánya vagy nem megfelelő volta miatt, ez önmagában megalapozza e rendelkezés tisztességtelenségét, ennek következtében a szerződés érvénytelenségét, mert az érvénytelenség a konstrukció lényegi elemét érinti [rPtk. 239. § (2) bekezdés].

[54] Az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás tisztességtelenségének vizsgálata során abból kellett kiindulni, hogy az uniós jog a Lisszaboni Szerződést jóváhagyó kormányközi konferencia Záróokmányának 17. számú mellékletében vállaltak szerint elsőbbséget élvez minden tagállamban. Ebből következően a nemzeti, adott esetben az Irányelv átültetéséről gondoskodó jogszabályokat az EUB C-14/83. számú Sabine von Colson-ítéletében kifejtettek szerint a bíróságok az Irányelv szövegének és céljának megfelelően kötelesek értelmezni. Az rPtk. tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó szabályai az Irányelv harmonizálását szolgálják, így azokat az uniós joggal összhangban, az uniós jog elsőbbségére és az EUB ítélkezési gyakorlatára tekintettel kell alkalmazni. Az EUB előzetes döntéshozatali eljárásban kifejtett álláspontja ugyanis a tagállami bíróság számára kötelező jelleggel magyarázza és pontosítja az uniós jogszabály jelentését és terjedelmét, ahogy azt annak hatálybalépésétől kezdődően értelmezni és alkalmazni kell, illetve kellett volna (C-92/11. „RWE Vertrieb” ítélet 58. pont).

[55] Az EUB a C-26/13. számú ítéletében az Irányelv 4. cikk (2) bekezdésének értelmezésével, a világos és érthető megfogalmazás szempontrendszerével összefüggésben úgy foglalt állást, hogy általános elvárásként fogalmazta meg az alaki és nyelvtani érthetőség teljesülését, továbbá ezen felül olyan egyértelmű és érthető kritériumok megadását, amelyekből a fogyasztó előre láthatja a kikötés eredményeként jelentkező, őt érintő gazdasági következményeket. Kiemelte, hogy a fogyasztó számára ténylegesen lehetőséget kell biztosítani a szerződés valamennyi feltételének és a szerződéskötés következményeinek megismerhetőségére.

[56] A Kúria az EUB C-26/13. számú ítéletének kihirdetése után, annak irányadó szempontjai figyelembevételével hozta meg a 2/2014. PJE határozatát, amely szerint a világos és érthető megfogalmazás, továbbá az átláthatóság elvéből következően a fogyasztót olyan helyzetbe kell hozni a szerződéskötéskor, hogy megfelelően fel tudja mérni az általa vállalt kötelezettségeket, árfolyamkockázat esetén azt, hogy a jövedelme szerinti pénznem leértékelődésével annak hatása a fizetési kötelezettségére korlátlan. Az általános szerződési feltételekben szereplő, az árfolyamkockázat mibenlétére, tartalmára, viselésére vonatkozó kikötés akkor világos és érthető, ha az „átlagos fogyasztó” mércéjén keresztül megítélt konkrét fogyasztó számára felismerhető, hogy a számára kedvezőtlen árfolyamváltozás korlátozás nélkül őt terheli, annak felső határa nincs. Rámutatott, hogy a fogyasztó felé teljesített olyan tartalmú tájékoztatás, amely szerint a fogyasztó által fizetendő árfolyamkockázat korlátozott vagy nem valós, lerontja a szerződés egyértelmű megfogalmazását és a megfelelő tartalmú kockázattartó nyilatkozatot.

[57] Az EUB a C-51/17. számú ügyben hozott ítéletében lényegében megerősítette a korábbi, C-186/16. számú ítéletében foglaltakat, és kifejtette, az árfolyamkockázattal kapcsolatos feltételnek nemcsak alaki és nyelvtani szempontból, hanem a konkrét tartalom vonatkozásában is érthetőnek kell lennie a fogyasztó számára, abban az értelemben, hogy az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó ne csupán azt legyen képes felismerni, hogy a nemzeti fizetőeszköz a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti devizához képest leértékelődhet, hanem értékelni kell tudnia egy ilyen feltételnek a pénzügyi kötelezettségekre gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is.

[58] Az EUB a C-227/18. számú végzésben rámutatott, hogy az Irányelvben előírt világos és érthető megfogalmazás követelményének megfelel az a deviza alapú kölcsönszerződés is, amely úgy terheli a fogyasztóra az árfolyamkockázatot, hogy nem

figyelmezteti kifejezetten arra, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, de csak abban az esetben, ha egyfelől a fogyasztót nem csupán arról a lehetőségről tájékoztatták, hogy annak a devizának az árfolyama, amelyben a kölcsönszerződést megkötötték, emelkedhet vagy csökkenhet, hanem értékelni tudja az árfolyamkockázatnak a pénzügyi kötelezettségeire gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeit is.

[59] Az árfolyamkockázat viselését szabályozó szerződési feltétel átláthatóságának megítélése során – a 2/2014. PJE határozatból és az EUB C-186/16. számú ügyben hozott ítéletének indokolásából is kitűnően – a felek közötti szerződés szövegén túl jelentősége van a pénzügyi intézmény részéről nyújtott tájékoztatásnak is [rPtk. 205. § (3) bekezdés, 209. § (1)-(2) bekezdés]. Ennek során a pénzügyi intézmény nem titkolhat el lényeges információt, nem adhat félreértelmezhető információt, lényeges körülményt nem állíthat be lényegtelenként, és nem hangsúlyozhatja a szolgáltatás vagy a pénzügyi eszköz előnyös tulajdonságait anélkül, hogy ezzel egyidejűleg a hátrányos tulajdonságok, illetőleg a kockázatok tárgyilagos és pontos bemutatására ne kerülne sor, és nem használhat az ügyfél számára érthetetlen és értelmezhetetlen kifejezéseket.

[60] Az EUB a C-51/17. számú ügyben hozott ítéletében azt is kifejtette, hogy egyedül az ügyben eljáró nemzeti bíróság feladata az adott ügy valamennyi körülményét figyelembe véve annak megítélése, hogy a fogyasztó megfelelő tájékoztatást kapott-e az árfolyamkockázatról.

[61] A rendelkezésre álló okirati bizonyítékok alapján az adósok és az I. rendű alperes a kölcsönszerződés megkötésével egyidejűleg írták alá a (kölcsönszerződést és a jelzálogszerződést is tartalmazó okirat 19. oldalán szereplő) „Tájékoztatás a külföldi devizában történő finanszírozás általános kockázatairól” elnevezésű kockázatfeltáró nyilatkozatot. A perben nem merült fel adat arra, hogy az adósok az írásba foglalttól eltérő vagy azt kiegészítő szóbeli tájékoztatást kaptak az árfolyamkockázatról, ezért a másodfokú bíróság az írásbeli tájékoztatás tartalmát vizsgálta. Az adósoknak a tájékoztatás elismeréséről tett írásbeli nyilatkozata arról szól, hogy aláírásukkal igazolják, miszerint a külföldi devizában történő finanszírozás kockázatairól világos tájékoztatást kaptak, a kockázati összetevőket ismerik, és a hitelt ennek ismeretében is fel kívánják venni. A tájékoztatás tartalmazza, hogy az I. rendű alperes a folyósított kölcsönösszeget CHF-ben tartja nyilván, a kölcsönt CHF-ben kell visszafizetni, az idegen deviza átváltási aránya (árfolyama) napi piaci mozgások hatására változhat, egy esetleges kedvezőtlen árfolyam-emelkedés az adósoknak előre nem látható és előre ki nem számítható többletköltséget okozhat, a kedvezőtlen többletterhet az I. rendű alperes nem vállalja át. A kölcsönszerződés VII.2. pontjában foglalt Svájci frank klauzula tartalmazta az adósoknak azt a nyilatkozatát, hogy megértették azt a banki felvilágosítást, amely szerint a kölcsön vonatkozásában jelentős árfolyamkockázata keletkezhet abban az esetben, ha az árfolyam jelentősen változik, a kölcsön fedezete pedig nem CHF forrás, és ezen információ tudatában is igénybe kívánják venni a szerződésben meghatározott kölcsön összeget.

[62] Minden további magyarázat nélkül ez a tájékoztatás nem volt alkalmas arra, hogy biztosítsa az árfolyamkockázat pénzügyi kötelezettségeke gyakorolt – esetlegesen jelentős – gazdasági következményeinek megfelelő megismerhetőségét. A devizában megállapított törlesztőrészek forintban fizetendő ellenértéke emelkedésének lehetőségéről adott tájékoztatás nem azonos tartalmú azzal, hogy az korlátlanul megnövekedhet, az adósok jövedelmi, vagyoni viszonyait meghaladó mértékűvé válhat. A „magasabb forint összeg” konkrét adatok, számok, arányok nélküli meghivatkozása jelentheti azt is, hogy az csak nehezen viselhető, de teljesíthető fizetési kötelezettséget ró a fogyasztókra. A tájékoztató nem tartalmaz szemléltető, a forint árfolyamának a svájci frankhoz képest lehetséges változásaira modellezett eseteket, sem részletes és informatív magyarázatot a deviza alapú

kölcsönügyletekben rejlő – a forintügyletektől eltérő – kockázatokra. Nem a konkrét szerződésből eredő árfolyamkockázat jellegének, legfeljebb a devizahitel lényegének közérthető ismertetéséhez elegendő kizárólag annak a rögzítése, hogy a kölcsön nyilvántartása és visszafizetése devizában történik, és jelentős árfolyamkockázata keletkezhet abban az esetben, ha az árfolyam jelentősen változik, a kölcsön fedezete pedig nem CHF forrás, továbbá a deviza árfolyama napról napra, a napi piaci mozgások hatására változhat.

[63] Nem tekinthető az EUB által felállított követelményrendszernek megfelelő tájékoztatásnak, hogy a kockázatteltáró nyilatkozatban írtak szerint a forint és a választott deviza átváltási aránya a napi piaci mozgások hatására változhat, és egy esetleges kedvezőtlen árfolyamváltozás/emelkedés az adósoknak előre nem látható és előre ki nem számítható többletköltséget okozhat. Helytállóan hivatkozott arra az I. rendű felperes, hogy a tájékoztató egyforma valószínűséggel utal arra, hogy a finanszírozás devizanemének csökken az árfolyama a forinthez képest, vagy a forint árfolyama csökken a választott devizanemhez képest, így a deviza árfolyamának változása egyaránt növelheti és csökkentheti a finanszírozás forint ellenértékét. A tájékoztatónak ez a megfogalmazása úgy értendő, hogy a forint árfolyamának változása a CHF-hez képest mindkét irányba egyenlő valószínűséggel bekövetkezhet. Ez a tájékoztatás ezért semmilyen formában nem utal az elvárt módon a tagállam fizetőeszköze súlyos leértékelődésének a futamidő alatt is bekövetkező valószínűségére és arra, hogy ennek következtében az adósok helyzete gazdaságilag nehezen viselhetővé is válhat. Az EUB C-227/18. számú végzése értelmében nem megfelelő az adott tájékoztatás, ha az csupán annyit tartalmaz, hogy az árfolyamváltozás „a finanszírozás forint ellenértékét” egyaránt növelheti és csökkentheti (az I. rendű alperestől eltérő egyéb pénzintézet árfolyamkockázati tájékoztatójával kapcsolatban hasonló megállapításra jutott a Kúria a Gfv.VII.30.090/2020/9. számú ítéletében).

[64] A tájékoztató nem tért ki a fogyasztók fizetési kötelezettségének a kitettségére az árfolyam és a svájci frankra irányadó kamat változása szempontjából az egyes változók egyenként előidézett hatására és az együttesen bekövetkező változásuk következményére a törlesztőrészek mértékében.

[65] Amennyiben az árfolyamkockázat korlátlan viselésére vállalt kötelezettség lehetséges hatása világos és érthető lett volna, a szerződésben vállalt kötelezettségnek ezt a tartalmat kellett volna visszaadnia.

[66] A kölcsönszerződés VII.2. pontjában az adósok azt vették tudomásul, hogy jelentős árfolyamkockázatuk keletkezhet abban az esetben, ha az árfolyam jelentősen változik és a kölcsön fedezete nem CHF forrás. A VII.1. pont szerint a pótfedezet biztosítására abban az esetben köteles az adós, ha a CHF/HUF árfolyam nagymértékben változik. A szerződésnek ez a pontja a nagymértékű változást legalább 5 %-os mértékben definiálja. Ebből az adósok számára egyértelművé kellett válnia, hogy a forint akár 5 %-kal nagyobb árfolyamromlásával is számolni lehet. E szerződéses rendelkezés nem tekinthető a fogyasztó által viselendő kockázat behatárolásának. A kölcsönszerződésben nyújtott tájékoztatás azonban nem hívja fel az adósok figyelmét kellő súllyal, átlátható módon az árfolyamkockázat mibenlétére, az árfolyamromlás valószínű, lehetséges, jelentős, a szerződésben szereplő 5 %-os mértéket akár jelentősen meghaladó mértékére, arra, hogy annak esetleges előre nem látható bekövetkezése az adósok gazdasági helyzetét rendkívül súlyosan érintheti. Erről a fentiekben írtak szerint a külön oldalon szövegezett kockázatteltáró nyilatkozat sem tartalmaz tájékoztatást (Kúria Gfv.VII.30.090/2020/9. számú ítélet).

[67] A fogyasztó számára alapvető jelentőséggel bír az, hogy a szerződéskötést megelőzően megismerheti-e a szerződési feltételeket és a szerződéskötés következményeit. Többek között ezen információk ismerete alapján dönti el a fogyasztó, hogy az eladó vagy a szolgáltató által előzetesen meghatározott feltételeknek elkötelezi-e magát (C-377/14. számú

ítélet 64. pont). Csak a fogyasztó pénzügyi helyzetének és az adott hitelezési célnak megfelelő termékre vonatkozó információk szerződéskötést megelőző átadása és magyarázata nyújtanak ehhez megfelelő információt és segítséget.

[68] Az elsőfokú bíróság által kifejtettektől eltérően az árfolyamkockázatról adott perbeli tájékoztatás miatt annak nincs perdöntő jelentősége, hogy az adósok a szerződéstervezetet megfelelő időben megkapták-e, azt kellő mérlegelés és megfontolás után írták-e alá. A fogyasztótól valóban elvárható, hogy a rendszerint nagy összegű és hosszabb távra szóló ügylet jellegéhez, nagyságrendjéhez, a vállalt kockázat mértékéhez igazodóan tájékozódjon a szerződés megkötése előtt, a szerződési feltételeket tartalmazó okiratot – az átlagfogyasztótól elvárható gondossággal – áttanulmányozza, és ha a szerződésben olyan rendelkezéseket észlel, amelyeket nem ért, megfelelő magyarázatot igényeljen [2/2012. (XII. 10.) PK vélemény]. Az ebben a körben megnyilvánuló esetleges mulasztása, gondatlan eljárása azonban csak abban az esetben eshet a terhére, ha a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatás egyébként tisztességes tartalmú volt (Kúria Gfv.VII.30.090/2020/9. számú ítélet).

[69] A perbeli esetben sem a szerződéskötéssel egyidejűleg adott külön írásbeli tájékoztatásból (kockázatfeltáró nyilatkozatból), sem a kölcsönszerződés VII. pontjából (CHF klauzula) nem következik félreérthetetlen módon, hogy amennyiben a folyósítás napján érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyama gyengül, abban az esetben a devizában megállapított törlesztőrészek forintban megfizetendő ellenértéke korlátlanul megnövekedhet, az adósok jövedelmi, vagyoni viszonyait meghaladó mértékűvé válhat, aminek valós kockázata van a futamidő alatt is. Az ellentmondásoktól mentesen megszövegezett és egyértelmű tartalom hiányában az adósok számára nem volt érthető és világos az általuk viselni vállalt árfolyamkockázat korlátlansága, és nem láthatták át a forint leértékelődésével annak eredményeként jelentkező, őket érintő gazdasági következményeket.

[70] A 2014/17/EU irányelv csak 2016. március 21-étől hatályos és az azt követően kötött szerződésekre alkalmazandó, de a jelen perben a megalkotásának története és a célja is jelentős. A preambulának 4. és 30. pontja alapján egyértelművé teszi, hogy a deviza alapú szerződést megkötő fogyasztók ténylegesen nem értették meg az általuk vállalt kötelezettség mibenlétét. Az irányelv preambulumbékezdéseiből az következik, hogy a fogyasztók azért kötötték meg a deviza alapú szerződéseket, mert azokat a forintkölcsönöknél előnyösebbnek hitték.

[71] A 6/2013. PJE határozat értelmében a pénzügyi intézményt terhelő tájékoztatási kötelezettség nem terjedhet ki az árfolyamváltozás várható irányára és előre nem látható mértékére. Amennyiben az árfolyamváltozás irányát és mértékét a pénzügyi intézmény nem láthatta előre, úgy arról a fogyasztó sem tudhatott, vagyis egyik fél sem számolt a „vis maior” jellegű, nagymértékű árfolyamváltozást okozó esemény bekövetkezésével. A deviza alapú szerződés megkötésével az adósok a szokásos pénzpiaci körülmények közötti árfolyammozgással együtt járó, nem korlátlan árfolyamkockázatot feltételeztek. Ehhez képest ugyanakkor a szerződés támadott feltételei ezt a kockázatviselést korlátlanná teszik azzal, hogy a fogyasztók számára a deviza árfolyam-kockázat tudatos felvállalására vonatkozó kötelezettségéről rendelkeznek. A felek közötti kölcsönszerződés kikötései, valamint az árfolyamkockázati tájékoztató együttesen meghatározott tartalma alapján az adósok – az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó mércéjén keresztül – azt számításba vehették, hogy a perbeli kölcsönszerződéshez kapcsolódik árfolyamkockázat, de nem ismerhették fel azt, hogy a kockázatviselésének nincs felső határa, az korlátlan, és azt sem, hogy az a fizetési kötelezettségeikre milyen hatást gyakorol. Erre az álláspontra helyezkedett a Győri Ítéltábla is a Pf.IV.20.199/2019/7/I. számú közbenső ítéletében az I. rendű alperes által alkalmazott azonos tartalmú tájékoztató és szerződési feltételek vizsgálatát követően.

[72] Ezen túlmenően az EUB C-51/17. számú ítéletének 4. kérdésre adott válaszából továbbra is értékelendő árfolyamrésre, valamint egyoldalú módosítási jogra tekintettel az adósok egyáltalán nem lehetettek tisztában a kötelezettségük működési mechanizmusával és e mechanizmusnak a fizetési kötelezettségeire gyakorolt tényleges hatásával (C-26/13. számú ítélet). Az adósok e három szerződési feltétel mellett nem tudták megállapítani és ellenőrizni, hogy az aktuális fizetési kötelezettségük melyik feltételre visszavezethetően és hogyan változott.

[73] A korlátlan árfolyamkockázat viselésének az adósokra telepítéséről szóló feltételek tehát nem világosak és nem érthetőek, továbbá a szerződő felek viszonyában a jóhiszeműség követelményét sértve egyensúlytalan helyzetet teremtenek, ezért tisztességtelenek. Az EUB C-226/12. számú ítéletében kifejtettek értelmében az egyenlőtlenség eredhet önmagában abból, hogy kellően súlyos mértékben sérül a fogyasztó nemzeti jog rendelkezései szerinti jogi helyzete, akár úgy, hogy szűkebbé válik azoknak a jogoknak a tartalma, amelyek e rendelkezések alapján a szerződésből fakadóan megilletik, akár úgy, hogy korlátozzák e jogok gyakorlását, akár úgy, hogy olyan további kötelezettséggel terhelik, amelyet a nemzeti jogszabályok nem írnak elő. Az egyensúlytalan helyzet azért állapítható meg, mert az e feltétel hiányában irányadó rPtk. 241. §-a alapján az adósoknak korlátlan fizetési kötelezettsége nem keletkezhetne, azzal együtt, hogy a bíróságnak az rPtk. 241. §-án alapuló döntése csak a keresetlevél benyújtásának időpontjától alakíthatja a szerződő felek szerződésből eredő jogait. Az rPtk. 241. §-ában szabályozott igény elvesztése mellett a szerződés a fogyasztóknak nem biztosít egyoldalú, a saját jóvedelmük szerinti devizanemre való áttérést lehetővé tevő módosítási jogot sem. Az rPtk. 241. §-a értelmében nemcsak a szerződés megkötésekor ismert körülményekre tekintettel, hanem akkor is kizárt a szerződés bíróság általi módosítása, ha a felek a szolgáltatás-ellenszolgáltatás meghatározásakor a jövőbeli bizonytalansági tényezőkkel számoltak. A perbeli szerződés támadott pontjai a magyar forint és a CHF mindenféle szerződéskötést követő okra is visszavezethető ingadozásának a törlesztőrészlet nagyságában konkretizálódó következményét az adósokra kívánta hárítani. Ez egyben kizárta annak a lehetőségét, hogy az I. rendű felperes eredménnyel kérhesse a bíróságtól a pénzügyi válságra visszavezethető árfolyamváltozás következményei miatt az rPtk. 241. §-ában írt szerződésmódosítást, hiszen a fizetési kötelezettséget az ilyen okokra is kiterjedően vállalta. Mindez sérti a jóhiszeműség követelményét, mert alappal feltételezhető, hogy egyedi megtárgyalás esetében a fogyasztó ilyen tartalmú szerződési kikötést nem fogadott volna el.

[74] Az árfolyamkockázat a deviza alapú kölcsönszerződések jellegéből következik [6/2013. PJE határozat III.2. a) pontjához tartozó indokolás], a deviza alapú kölcsönszerződés részét képező általános szerződési feltételeknek az árfolyamkockázat viselését szabályozó kikötései a szerződés főszolgáltatására vonatkoznak, ezért adott esetben nem világos, nem érthető jellegük miatt idézhetik elő a szerződés egészének érvénytelenségét, a kikötések tisztességtelenségén keresztül [2/2014. PJE határozat 1. pontjához tartozó indokolás].

[75] A Fővárosi Ítéltábla az I. rendű felperes keresete alapján vizsgálta és megállapította, hogy a kölcsönszerződésnek a kezelési költségre vonatkozó kikötése nem tisztességtelen, míg a folyósítási díjra vonatkozó kikötése tisztességtelen az alábbiak szerint.

[76] Az EUB a C-621/17. számú ügyben meghozott ítéletében úgy foglalt állást, hogy az Irányelv 4. cikk (2) bekezdését és 5. cikkét úgy kell értelmezni, miszerint a világos és érthető megfogalmazás követelménye nem kívánja meg az alapügy tárgyát képező kezelési költség tekintetében, hogy az ezt szabályozó szerződési feltételek az érintett összegek ellenében nyújtott valamennyi szolgáltatást is részletezzék. Az EUB az Irányelv 3. cikk (1)

bekezdését ítéletében úgy értelmezte, hogy a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben főszabály szerint nem idéz elő jelentős egyenlőtlenséget a fogyasztó kárára a jóhiszeműség követelményével ellentétben a kölcsönszerződéshez kapcsolódó olyan szerződési feltétel, amely nem teszi lehetővé az e költségek ellenében nyújtott konkrét szolgáltatások egyértelmű azonosítását. Az EUB által C-621/17. számon hozott ítéletben kifejtettek szerint önmagában a kezelési költség ellenében nyújtott szolgáltatások részletezésének a hiányából nem következik, hogy az azokhoz kapcsolódó szerződési feltételek ne felelnének meg az Irányelvnek, amennyiben a ténylegesen nyújtott szolgáltatások jellege észszerűen érthető vagy a szerződésből levezethető. Az EUB előtti eljárásban a főtanácsnoki indítvány megállapította, hogy a kezelési költség valójában a működési költséget ellentételezi. A pénzügyi intézmény működése során felmerülhetnek olyan köztudomású költségei, amelyek az ügyleti kamatban nem térülhetnek meg. Ez a költség a szerződés eltérő fogalom meghatározása hiányában – mintegy átalányként – a kölcsön kezelésével, érvényesítésével kapcsolatos pénzügyi szolgáltatás ellenértékének fedezésére szolgál. Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróságnak azzal a következtetéssel, hogy a hitelező által felszámított kezelési költség, az erre vonatkozó szerződéses kikötés (kölcsönszerződés III.4. pont) nem tisztességtelen.

[77] Az I. rendű alperes jogi álláspontjától eltérően a folyósítási jutalék a peres felek kölcsönszerződése szerint nem a főszolgáltatás ellenszolgáltatása, ezért az Irányelv 5. cikke alapján ítélandó meg. A fogyasztói szerződésben egyedileg meg nem tárgyalt szerződéses kikötésen alapuló díjkövetelés csak akkor felel meg az EUB által felállított szempontrendszernek, ha a fogyasztóval szerződő fél ezért valamilyen beazonosítható ellenszolgáltatást nyújtott, ugyanakkor az nem követelmény, hogy valamennyi szolgáltatás részletezésre kerüljön. Az rPtk. 523. § (1) bekezdése értelmében a kölcsönszerződésben a hitelező főkötelezettsége a pénzösszeg rendelkezésre bocsátása. A hitelezőnek a szerződéskötéssel kapcsolatban merülhetnek fel költségei, de azoknak a szerződésből vagy a szerződéskötést megelőzően keletkezett egyéb okiratokból beazonosíthatónak kell lenniük. Az I. rendű alperes a perbeli esetben semmivel nem támasztotta alá, hogy a hitelező milyen szolgáltatást nyújtott az adósoknak, amelyet a folyósítási jutalékként meghatározott díj ellentételez. A beazonosítható szolgáltatás nélküli díjfizetési kötelezettség nem átlátható olyan értelemben, hogy nem tudható, hogy miért kell azt megfizetni, az a kezelési költségben nem került-e ellentételezésre. A folyósítási jutalék elnevezéséből nem állapítható meg az átlagosan tájékozott, észszerűen figyelmes fogyasztó számára, hogy a díj felszámítására milyen szolgáltatás ellentételezéseként kerül sor. Sérti továbbá a jóhiszeműség követelményét, mert nem várható el a fogyasztótól, hogy meg nem határozott, általa be nem azonosítható szolgáltatásért fizessen. Ezen túlmenően jelentős egyenlőtlenséget is okoz a felek között, mert nem létező szolgáltatásért kell fizetni. Erre tekintettel a folyósítási jutalékra vonatkozó rendelkezés (kölcsönszerződés III.6. pont) az rPtk. 209. § (1) bekezdése alapján tisztességtelen.

[78] A II. rendű, a III. rendű és a IV. rendű alperessel szemben előterjesztett kereseti kérelem kapcsán a másodfokú bíróság kiemeli, hogy a polgári jogok érvényesítésének feltétele a jog alapjául szolgáló jogviszonyból fakadó követelés fennállása. A kereseti kérelem teljesítésének türése tartózkodást jelent minden olyan magatartástól, amely a kereset alapjául szolgáló jog érvényesítését korlátozza vagy veszélyezteti. A szerződési feltétel tisztességtelenségének megállapítása azonban ilyen kötelezettséget nem igényel, és a türés kötelezettsége végrehajtáshoz vezető rendelkezést sem eredményezhet, így a felperesek polgári jogainak védelmét sem érinti. A szerződési feltételek tisztességtelenségét megállapító

érdemi döntés hatálya a II. rendű alperes mint szerződő fél jogutódaira a perben állásukkal minden további kötelezettség megállapítása nélkül is kiterjed. A III. rendű és a IV. rendű alperesek a kölcsönszerződésben nem voltak szerződő felek, és ebből az okból az I. rendű alperessel szemben előterjesztett kereset teljesítésének tűrésére sem kötelezhetők. A II. rendű alperessel szemben előterjesztett, a kereset tűrésére kötelezésre irányuló része, és a III. rendű és IV. rendű alperesekkel szemben előterjesztett kereset ebből az okból nem volt alapos.

[79] A Fővárosi Ítéltábla a jogkövetkezmény levonása iránti keresetre tekintettel tájékoztatta a feleket, hogy az általános szerződési feltétel tisztességtelenségének vizsgálata során abból kell kiindulni, hogy az uniós jog a Lisszaboni Szerződést jóváhagyó kormányközi konferencia Záróokmányának 17. számú mellékletében vállaltak szerint elsőbbséget élvez minden tagállamban. Az EUB C-14/83. számú Sabine von Colson-ítélete 26. pontjában kifejtettekből következően a nemzeti, adott esetben az 93/13/EGK irányelv átültetéséről gondoskodó jogszabályokat a nemzeti bíróságok a 93/13/EGK irányelv szövegének és céljának megfelelően kötelesek értelmezni. Az EUB C135/77. számú Bosch-ítéletében foglaltak szerint az előzetes döntéshozatali eljárásban kihirdetett ítélet rendelkező részében írtak kötik a tagállami bíróságot az uniós jog értelmezése körében, a döntés indokainak figyelembevételével. Az rPtk. tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó szabályai az 93/13/EGK irányelv harmonizálását szolgálják, így azokat az uniós joggal összhangban, az uniós jog elsőbbségére és az EUB ítélkezési gyakorlatára tekintettel kell alkalmazni. Az EUB előzetes döntéshozatali eljárásban kifejtett álláspontja ugyanis a tagállami bíróság számára kötelező jelleggel magyarázza és pontosítja az uniós jogszabály jelentését és terjedelmét, ahogy azt annak hatálybalépésétől kezdődően értelmezni és alkalmazni kell, illetve kellett volna (C-92/11. számú RWE Vertrieb-ítélet 58. pont). Az Európai Unió Bírósága a C-19/20. számú ügyben hozott ítéletének 46. pontjában hangsúlyozta, hogy a fogyasztó hatékony védelemhez való joga magában foglalja azt a jogosultságot, hogy a jogai érvényesítéséről lemondjon, ezért adott esetben figyelembe kell venni a fogyasztó által kifejezett szándékot, amikor a tisztességtelen feltétel kötelező ereje hiányának tudatában mégis kijelenti, hogy tiltakozik ennek mellőzése ellen, ezáltal szabad és tájékozott hozzájárulását adja a kérdéses feltételhez. Az ítélet 97. pontja szerint annak érdekében, hogy a fogyasztó szabad és tájékozott hozzájárulását adhassa, a nemzeti bíróságnak – függetlenül attól, hogy a feleket jogi képviselő képviseli-e – objektíven és kimerítő jelleggel ismertetnie kell a felek számára a tisztességtelen feltétel eltörléséhez fűződő jogkövetkezményeket, különösen akkor, ha a tisztességtelen feltétel alkalmazásának mellőzése a szerződés egészének érvénytelenségét eredményezi. Ezért a Fővárosi Ítéltábla a jogvita tárgya alapján tájékoztatja a feleket annak jogkövetkezményéről, ha a deviza alapú kölcsönszerződés a tisztességtelen feltételek miatt érvénytelen. Figyelembe vette, hogy az Európai Unió Bírósága a C-705/21. számú ügyben hozott ítéletének 47. pontjában pontosította, hogy ha a nemzeti bíróság a kölcsönszerződés jellegét figyelembe véve úgy ítéli meg, hogy a felek vonatkozásában nem lehet helyreállítani azt az állapotot, amelyben akkor lettek volna, ha e szerződést nem kötötték volna meg, a bíróság feladata gondoskodni arról, hogy a fogyasztó végső soron abba a helyzetbe kerüljön, amelyben akkor lett volna, ha a tisztességtelennek ítélt feltétel soha nem létezett volna. Ezért a másodfokú bíróság úgy ítéli meg, hogy ha a tisztességtelen feltétel alkalmazásának mellőzése a deviza alapú kölcsönszerződés egészének érvénytelenségét eredményezi, annak jogkövetkezményeként az EUB C-630/23. számú ítélete szerint azon jogi és ténybeli állapotot kell helyreállítani, amelyben a fogyasztók a szerződés hiányában lettek volna, a felek egymással szemben a jogalap nélküli gazdagodás szabályai alapján érvényesíthetnek követelést a forintban kifizetett pénzösszegek visszafizetése és a szerződés érvénytelenségén alapuló fizetési felszólítás időpontjától a törvényes kamatlábbal számított késedelmi kamatok

megfizetése iránt. A bíróság a fogyasztóvédelmi perben is kötve van a kérelmekhez, a döntésének ki kell terjednie a perben érvényesített valamennyi kereseti kérelemre, de azon nem terjedhet túl [rPp. 3. § (2) bekezdés, 213. § (1) bekezdés, 215. §]. A Fővárosi Ítéltábla ezért felhívta a felpereseket, hogy az előbbi tájékoztatásra figyelemmel 8 napon belül nyilatkozzanak, hogy ha a tisztességtelen feltétel alkalmazásának mellőzése a szerződés egészének érvénytelenségét eredményezi, a tájékoztatásban szereplő jogkövetkezmény alkalmazását kéri-e. Amennyiben kéri, jelöljék meg az rPp. 121. § (1) bekezdés c) és e) pontjaiban megköveteltek szerint a bíróság döntésére irányuló határozott kereseti kérelmüket hogyan tartják fenn, az érvényesíteni kívánt jogot alátámasztó tényeknek és azok bizonyítékainak előadásával. Ebben az esetben tegyék meg tényállításaikat teljeskörűen: adják elő, hogy az I. rendű alperes mikor, milyen forint összeget bocsátatott a rendelkezésükre, és ezt követően mikor milyen forint összegeket fizettek vissza az I. rendű alperesnek, és hivatkozzák meg az ezeket alátámasztó, a már bíróság rendelkezésére bocsátott bizonyítékokat és csatolják a további bizonyítékokat [rPp. 141. § (2) bekezdés]. Az rPp. 164. § (1) bekezdése értelmében e bizonyításra szoruló tényeket a felpereseknek kell bizonyítani, ezért a bizonyítás sikertelenségének a következményeit is a felperesek viselik. Amennyiben a felperesek a felhívásban foglaltaknak a fenti határidőben nem tesznek eleget, a másodfokú bíróság annak bevétele nélkül hoz érdemi döntést [rPp. 146. § (6) bekezdés].

[80] A tájékoztatására és felhívására a felperesek keresetüket úgy tartották fenn, hogy a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapításával elsődlegesen jogkövetkezményként az EUB 630/23. számú ítélete alapján azon jogi és ténybeli helyzet helyreállítását kérték, amelyben akkor lettek volna, ha nem kötik meg a szerződést, másodlagosan pedig a szerződés 10/2025. JEH határozat szerinti hatályossá nyilvánítását kérték úgy, hogy a bíróság 15.777.072 forint, és az összeg után a 2017. november 17-ei beadványukban foglalt mértékű kamat megfizetésére kötelezze az I. rendű alperest az I. rendű felperes javára. Az I. rendű felperes állította, hogy a tisztességtelenül felszámított folyósítási jutalék levonásával 12.857.997 forint összeget kapott az I. rendű alperestől. Az érvénytelen szerződés alapján 28.365.069 forintot fizetett vissza, ezért a túlfizetés okán az I. rendű alperes tartozása 15.777.072 forint, amelynek megfizetésére és az összeg után 2016. március 27. napjától számított késedelmi kamatok megfizetésére kérte az I. rendű alperes kötelezését.

[81] Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében úgy nyilatkozott, hogy a szerződés érvénytelenségének megállapítása esetén az adós felperes csak 2.894.569 forint és az összeg után a határozathozataltól számított törvényes kamata visszatérítésére lehet jogosult.

Az I. rendű alperes a saját nyilvántartása szerint a felperestől eltérően úgy nyilatkozott, hogy 28.355.073 forint összeget teljesített felperes, és az általa nyújtott kölcsön összegét a folyósítás napján – 2006. 06. 27. – érvényes CHF/HUF árfolyam figyelembevételével 13.053.805 forintban állította.

[82] A Fővárosi Ítéltábla az érvénytelen szerződés alapján az adósok által az I. rendű alperesnek megfizetett összeget az I. rendű alperes elismerése alapján 28.355.073 forint összegben fogadta el, amelyből levonta az I. rendű felperes által igazolt és a tisztességtelenül felszámított folyósítási jutalék összegével csökkentett, az I. rendű alperes által folyósított

12.857.997 forint összeget, ezért 15.497.076 forint visszafizetésére kötelezte az I. rendű alperest az I. rendű felperes részére, ezzel helyreállítva azon jogi és ténybeli helyzetet, amelyben a felek akkor lettek volna, ha nem kötik meg a szerződést.

[83] A késedelmi kamat fizetés kezdő időpontját a Fővárosi Ítéltábla arra tekintettel állapította meg, hogy az I. rendű felperes a 2017. november 17-i beadványban 2016. március 24. napjától számította fel az I. rendű alperessel szemben a pénztartozás utáni törvényes késedelmi kamat követelését.

[84] Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét az rPp. 253. § (2) bekezdésében foglaltak alapján részben megváltoztatta és a perköltség viseléséről is ennek megfelelően rendelkezett.

[85] A II. rendű felperes fellebbezése az elsőfokú ítéletnek kizárólag az őt az állam javára a feljegyzett kereseti illeték és az I. rendű alperes részére perköltség megfizetésére kötelező rendelkezése ellen irányult arra hivatkozással, hogy az elsőfokú ítélet az I. rendű felperes fellebbezésében megjelölt okokból jogszabálysértő. Fellebbezésében nem hivatkozott az rPp. 78. § (1) bekezdése szerinti főszabálytól eltérést biztosító, az rPp. 80-83. §-ában meghatározott kivételre, és összegszerűségét tekintve sem kifogásolta az elsőfokú bíróság által az I. rendű alperes javára megállapított ügyvédi munkadíjat. A II. rendű felperes a per főtárgyát tekintve pervesztes lett, mert az elsőfokú bíróság a keresetét elutasította, és ez ellen a rendelkezés ellen a II. rendű felperes nem élt fellebbezéssel. Erre tekintettel az I. rendű alperes ügyvédi munkadíjból álló elsőfokú perköltségét az rPp. 75. § (2) bekezdése és a 78. § (1) bekezdése alapján meg kell fizetnie. A II. rendű felperes fellebbezése 1.353.000 forint fellebbezési értékből kiindulva az I. rendű alperes ügyvédi munkadíjból álló elsőfokú perköltségének megfizetésére vonatkozó részében, 45 %-ban nem vezetett eredményre, míg az államnak külön felhívásra fizetendő feljegyzett kereseti illeték megfizetésére vonatkozó részében, 55 %-ban eredményes volt. Erre tekintettel a másodfokú bíróság a II. rendű felperest megillető személyes illetékfeljegyzési jog folytán feljegyzendő 108.240 forint fellebbezési illeték viseléséről az rPp. 81. § (1) bekezdése, valamint a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése és a 15. § (1) és (3) bekezdése alapján úgy határozott, hogy abból 48.710 forintot a II. rendű felperes, 59.530 forintot az I. rendű alperes köteles megfizetni az állami adóhatóság felhívására – a felhívásban megjelölt módon és számlára – az állam javára. A fenti pernyertességi-pervesztességi arányra figyelemmel a másodfokú bíróság úgy rendelkezett, hogy a II. rendű felperes fellebbezésével felmerült másodfokú perköltségük viselésére a II. rendű felperes és az I. rendű alperes maguk kötelesek.

[86] Az I. rendű felperes fellebbezése túlnyomó részt eredményre vezetett, ezért a Fővárosi Ítéltábla az I. rendű alperest kötelezte az rPp. 78. § alapján az I. rendű felperes jogi képviselőjének a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2), (5), (6) bekezdése és 4. §-a alapján – az elsőfokú és a másodfokú eljárásban szükséges és ténylegesen kifejtett képviseleti tevékenységgel arányban – meghatározott munkadíjból álló perköltség I. rendű felperes részére való megfizetésére. Az I. rendű felperes illetékfeljegyzési joga folytán feljegyzett

876.900 forint fellebbezési illeték állam javára való megfizetésére a pervesztes I. rendű alperes köteles.

[87] A Fővárosi Ítéltábla tájékoztatja a II. rendű felperest és az I. rendű alperest, hogy az illeték az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 78. § (4) bekezdés szerint a jogerőre emelkedést követő 60. napon válik esedékessé, és az illeték megfizetésénél közleményként fel kell tüntetni az illetékfizetési kötelezettséget tartalmazó jogerős bírósági határozatot hozó bíróság megnevezését, a bírósági ügyszámot, valamint a fizetésre kötelezett adóazonosító számát [30/2017. (XII. 27.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés e) pont].

Budapest, 2025. november 19.

Dr. Pusztai Anita s.k.
a tanács elnöke

Dr. Ócsai Beatrix Márta s.k.
előadó bíró

Dr. Bleier Judit s.k.
bíró